

1:1 Pa petari-rai, nga do peera dae raiwawa, Lidara do lore ke peera. Lidara do era ke hela'u-la'u nga Deo, jhe Lidara do hela'u nga Deo. **2** Rai ti petari do era ke hela'u-la'u nga Deo. **3** Hari-hari ne do era hedhe, do pelake jha ra No ke ne tao ri Deo, jhe ngati hari-hari ne do era hedhe, bhule dho ke hahhi he do adho do tao pelake jhara No. **4** Lidara do naanne ke, ne kepue muri mada ne, jhe ngati muri mada do nadhe ke ne do wie teleo pa ddau raiwawa. **5** Teleo do naanne ke ne do ta kelala pa dhara do kerabba, jhe ri kerabba ne adho ke do nara ta pemade No ri. **6** Ta dakka ke ne ddau do pepue ri Deo ne, ne ngara no Yohanes. **7** Ne dakka no ta ma pepeke ne jhara lua teleo ne, mita ie ke hari-hari ddau ta parahajha pa No. **8** No miha, adho teleo do naanne, ne dakka no tu ta ma pepeke ne jhara lua teleo do naanne ke. **9** Teleo do petu-petarra ne do ta ma peteleo hari-hari ddau, nee ke do dakka ma danni raiwawa. **10** Ne lidara ne, do nee ke pa danni raiwawa, raiwawa dhe do tao pelake jhara No ke, tapulara tade dho No ri ddau raiwawa dhe. **11** Nee ke No do dakka ma rai No ma miha, tapulara ne ddau-rai No he wae dho ta hamme No. **12** Maji le ta mina harre, do era ma ne ddau do hamme nga do parahajha pa No; do wie ke ri No ne higa pa ro ta jadhi ana ri Deo, **13** do metana adho ngati ddau raiwawa, rowi ne muri mada do wowiu ne do dakka ngati Deo. **14** Ne lidara do naanne do alla ke pejadhi ta ddau-raiwawa, jhe do nee ke No do pee pa telora di, jhe do ngadde ke ri di ne lua dhida nga kelodo No. Lua dhida nga kelodo do naanne do hamme ri No mii ana mone miha ri Ama. Pelake jha ra No ke ne ngadde Deo ri di nga lua hajha nga ddhei No nga di. **15** Nee ke Yohanes mii hakahi ngati No, do pepeke ke ri Yohanes, "No ke dhe ne do lii ya ne, do ta dakka leto ngati ya, tapulara do rihi mone-ae No ngati ya, rowi nga do dho era dae ya, do lore ke No peera." **16** No do tobo ri lua hajha nga ddhei, jhe do wie peloro ri No pa di, ne lua tarro-ie nga menyarro mangngi. **17** Do alle ke pehamme ri di ne Lipedara Deo ne, do pelake jhara Musa. Tapulara lua hajha-ddhei nga lua ha'u nga keremme Deo do peteleo pelake jhara Yesus Kristus. **18** Bhule dho ie ta heddau do ngaddi ta ngadde Deo, wala ngati ana do mone miha ne, do hela'u nga Ama jhe do

hekeradde nga Ama. No ke ne do petade Ama pa di. **19** Ta pepu ke ri Mone Pereda pa Yerusalem, ne mone tunu-menahu nga do Lewi he la nga Yohanes, ta la kebhalli pa no, "Nadu ke au dhe?" **20** Ta pika mola-mola ke Yohanes, "Ya dhe, adho Duae Mone ma'i-Mone golo ne." **21** Ta kebhalli ke ro ri, "Ki do mina harre ma, nadu ke au dhe, Elia ke au?" Bhale ri Yohanes, "Adho." "Au heddau nabi?" ne kabhalli ro ri. "Adho," bhale ri Yohanes. **22** "Ki do mina harre ma, lii ko we au pa jhi, nadu ke au dhe?" ne ane ro, "Mi ta nara jhi ta wie ne libhale pa ddau do pepu jhi he. Ne nga ke ne lii au jhara lua ngi'u au miha?" **23** Ta bhale ke ri Yohanes, "Ya ke dhe no, do pale ri Nabi Yesaya; 'Ddau do lagu do petoda pa dhara kebhalli-ae; Pemere we ne ruhara tu Muri.'" **24** Ta kebhalli ke ne ddau do peu ri do Farisi he, **25** "Ki do adho ma au ne Duae Mone ma'i-Mone golo ne, adho ma Elia, jhe adho lema Nabi, ta nga au hakku pejhiu ddau?" **26** Ta bhale ke ri Yohanes, "Ne pejhiu ri ya, ri ei-loko he we. Tapulara pa telora mu, nee heddau do dho tade ri mu. **27** No do dakika leto ngati ya, tapulara we, tu ta ma'e ne dari helapa No he le we, jhamma tu-tu le dho ya." **28** Ne lai do na harre hari-hari jadhi pa Betania, pa hebhakka bira dimu Loko Yordan pa era pejhiu Yohanes. **29** Ta dhai ta jhammi-ae he, ta ngadde ke Yesus ri Yohanes do dakika la nga no. Moko ta lii ke Yohanes, "Heleo we, oni ke ne Ana Ki'i-jhawa Deo do ta ma pehai pehuba lubhu harro nga menyilu raiwawa dhe. **30** No ke ne do ane ya ne, do ta dakika leto ne ngati ya, tapulara No do rihi mone-ae ngati ya, rowi nga do dho metana dae ya, do lore ke No peera. **31** Pa petari-tari tade dho No ri ya ta nadu. Jhe ne do pa petu ne, ne dakika ya ma pejhiu ri eiloko, mita ie ke No ta ta de ri do Israel." **32** Do pepeke le ri Yohanes ne lai do nadhe, "Henga Deo do ngadde ke ri ya do puru mii hengi'u koro jhawa he ngati liru jhe la kajji pa wokolo No. **33** Pa awe do naanne tade dho No ri ya ta nadu. Tapulara Deo do lii pa ya ta pejhiu ri ei loko ne, do alla ke pelii pa ya, 'Kinga ngadde ri au, Henga Deo do puru jhe la kajji la wokolo heddau ddau, No ke dhe bhoke ne do ta pejhiu ddau ri Henga Deo.' **34** Do ngadde miha ke ri ya ne lai do napoanne," ane Yohanes, "nga peteleo ke ri ya ta do No ke ne Ana Deo ne." **35** Ta bhale ma jhammi-ae ri, ta era ke Yohanes nga do dhue ddau ana hekola no, pa era do naanne ri. **36** Ta

ngadde ke Yesus ri ro, era do lake jhara anne, ta lii ke Yohanes, "Heleo we! Oni ke ne Ana Ki'i-jhawa Deo ne." **37** Ne lipedai Yohanes do na harre do rangnge ri hari do dhue ana hekola Yohanes he, moko ta kako ke ro la nga Yesus. **38** Ta kebhaha ke Yesus la kejhunga, ta ngaddi ke ro ri Yesus do era do pedute No. Ta kebhali ke Yesus pa ro, "Kale ne nga ke mu?" Ta bhale ke ri ro, "Rabi, pa mii ke ne era pee Rabi?" ('Rabi' pebhale ma lirai di: 'guru'). **39** "Mai we la heleo ri mu," ane Yesus pa ro. Ta kako ke ro penau nga Yesus, jhe ngadde ri ro pa mii ne era pe Yesus. Ne awe napoanne, wabba appa maddha lo dho. Ta pee ke ro pa lodho do naanne nga Yesus. **40** Heddau ti telora do dhue ddau do rangnge ne nga ne do pale ri Yohanes ne, ne ngara no Andreas, jhe ne tuahhu no Simon Petrus. **41** Ta kako ke no marri-ai-ai la kale Simon, tuahhu no ne, jhe lii, "Alla ke jhi pepeabu nga Mesias!" (Mesias, hela'u nga Kristus, do ne pa pedabbho ne: Duae Mone ma'i-Mone golo ne ke). **42** Ta la pengaddo ke Simon ri Andreas la nga Yesus. Ta ketarre ke Simon ri Yesus, jhe lii, "Au, Simon, ana Yonas, Au do ta pale ta Kefas." (Kefas hela'u nga Petrus, pa lii rai di: lede-pahi-ae.) **43** Ta bhale ma jhammi-ae, ta happo ke ri Yesus ta kako la Galilea. Ta peabu ke Yesus nga Filipus, jhe lii pa no, "Mai ma pedute Ya!" **44** Filipus dhe do ti ti Betsaida, era pee Andreas nga Petrus. **45** Ta peabu ke Filipus nga Natanael, jhe lii pa no, "Alla ke jhi pepeabu nga ddau do pale ri Musa ne pa dhara Buku Lidara-Likewahhu Deo ne nga do pepeke ri nabi-nabi he. Ne ddau do naanne wala dho ke ngati Yesus ana Yusuf do ngati Nazaret ne." **46** Tapulara ta bhale ke ri Natanael, "Era marra do nara ta dakka hahhi ne do woie ngati Nazaret?" Ta bhale ke ri Filipus, "Mai we au ma miha la heleo." **47** Ta ngadde Natanael ri Yesus pa dhara nga kako ju la nga No, ta lii ke Yesus jhara lua Natanael, "Heleo, ddau napoanne ne do Israel-ihi ne. Bhule dho pa no ne lai-lai do ta pedhame-dhame he we." **48** Ta kebhali ke Natanael pa Yesus, "Mina mii hakku tade ya ri Ama?" Bhale ri Yesus pa no, "Nga do dho pedoe dae au ri Filipus, do ngadde ke ru ri Ya pa rame kepallu ne." **49** "Ama Guru," ane Natanael, "Ama ke ne Ana Deo ne! Ama ke ne Duae do Israel!" **50** Ta lii ke Yesus, "Parahajha ke au, wata ke taga tari do alla ke Ya pelii pa au ta do ngadde au ri Ya pa rame kepallu ne? Lai-lai do rihi ri ko ne mone-ae do ta ngaddi ri au!" **51**

Ta lii ke Yesus, "Tarra-tarra, parahajha we au, do medae ta ngadde ri au, liru do ta boka-anni nga naju-naju Deo do ha'e-puru pa Ana Ddau Raiwawa."

2:1 Dhue lodho ngati napoanne, ta era ke ne lai-ala peloko-nga'a pa dhara rae Kana, jhe ina ri Yesus do era ke pa ni. **2** Yesus nga ana hekola No he do pedoa le la lua peloko nga'a do naanne. **3** Ta dhai ta alla ke ei-ago, moko ta la lii ke ina No pa Yesus, "Hee ke dhe do alla ei-ago pa ro." **4** Ta bhale ke ri Yesus, "Ina bhole li pa Ya. Dhai de dho ne awe tu Ya ta pe teleo-anni." **5** Tapulara ta lii ina ri Yesus pa ddau do jhagga he, "Pedute ri mu, ki nga lii No ta jhagga ne nga-nga pa mu." **6** Pa anne do era anna bhue guhi do pemoko ta lonye bhebho pedutu nga hadha do Yahudi. Ne ihi guhi do na harre, hewue era ma ta hengahu liter he. **7** Ta lii ke Yesus pa ddau jhagga he, "Ihi ko ne guhi-guhi do na harre ri ei-loko." Ta ihi ke ri ro hari-hari ne guhi tade tobo ri ei-loko. **8** Ta lii ke Yesus pa ro, "Taddhe ko ri mu hudi he ne eiloko do napoanne jhe aggo la nga kattu lai-tao do nadhe." Ta aggo ke ri ro ne eiloko do naanne la nga kattu lai-tao ne, **9** ta hakko ke ri no ne eiloko do alla ke pebhari-anni ta ei-ago. (Toi dho ri no nga ti mii ne ei-ago do naanne, wata ke ri ddau jhagga do ihi eiloko he we ne do toi.) Moko ta pedoe ke ri no ne mone ngedhe ne, **10** jhe lii no, "Pa tima hari-hari ddau, do pemoko uru jhara ko ei-ago do rihi woie, jhe ki bhenga le hari-hari tamu ne ngingu jhe itu wie ei-ago do tima he. Tapulara tao au, ta takka ko ma ne ei-ago do rihi woie lohe ma dhara awe nadhe ri!" **11** Napoanne ke ne lua madalae do petari-rai ne tao ri Yesus. Ne tao ri No ne lua madalae do naanne pa Kana pa ihi rai Galilea. Ri tada do naanne ke, ne pedhelo ri No ne lua dhida nga kelodo No. **12** Ta alla pe ia harre ta kako ke Yesus la Kapernaum hela'u-la'u nga ina No tuahhu-tuahhu No nga ana hekola No he. Ta pee ke ro pa nii parri lodho ne tui. **13** Ta dhai ta hedharra le ne lodho Nga'a Kewahhu Paskah do Yahudi, ta kako ke Yesus la Yerusalem. **14** Pa Ammu Deo do pa Yerusalem ne, ta ngaddi ke ri Yesus ne ddau-ddau mone pewie hapi, ki'i jhawa, nga koro jhawa, mina harre lema mone pehuru doi he era do mejaddhi pa anne. **15** Ta tao ke ri Yesus hebhangngu gui ngati dari jhe la hudhi keluru-keluru ri No ne bhada

do era pa anne, ie ta ki'i jhawa he, mina harre lema ne hapi he, ngati dhara Ammu Deo ne. Ne meja-meja mone pehuru doi he, nyakka pebito-bato hakku ne doi he menyalla kebali-bali la hebhakka-bhakka. **16** Moko ta lii ke Yesus pa mone pewie koro jhara he, "Dhede hari-hari ngati dhe. Bhole pejadhi ri mu ne Ammu Ama Ya dhe ta era pedhaga!" **17** Moko ta henge ke ri ana hekola No he, ne lilolo do nadhe pa dhara Buku Lidara-Likewahhu Deo, "Ne ade Ya wata le ne munu pa Ammu Au we, oo Deo, do kedu-kedaru mii ai he ke pa dhara Ya." **18** Ta la pebhata ke ne mone pereda do Yahudi he nga Yesus, jhe lii ro, "Hakku ko Au ta tao lua madalae mii hahhi tada tu jhi ta do nga higa tarra Au hakku tao au mina hedhe." **19** Ta bhale ke ri Yesus, "Pekelole we ri mu ne Ammu do nadhe, pa dhara tallu lodho do ta petito bhale wari ri Ya." **20** Moko ta lii ke ro, "Appa nguru bhue ttau ne tui ne pettito ne Ammu do na dhe, jhe ri Au ta petito bhale wari pa dhara tallu lodho?" **21** Tapulara ne Ammu Deo do pedabbho ri Yesus ne, ne pa petu ne, ngi'u No ma miha. **22** Hakku pa leto he ke, ta alle Yesus pepekaddhe ngati made mada, ta henge ke ri ana hekola No he ne lai do napoanne ta do ngaddi Yesus ta lii ma. Moko ta parahajha ke ro pa do bhuke pa dhara Buku Lidara-Likewahhu Deo, nga pa ne nga ne do pale ri Yesus pa ro he. **23** Pa dhara nga era ko Yesus pa Yerusalem pa awe nga'a kewahhu Paskah ne, ae ddau ne do parahajha pa Yesus taga ri lua madale do tao ri Yesus he. **24** Tapulara Yesus miha, adho do parahajha nga ro, rowi do tada ke ri No hari-hari ddau. **25** Adho do tenge ta pika pa No jhara lua nadu we, rowi ri No miha do toi ke ne nga ne do era pa dhara ade nga penge ddau raiwawa.

3:1 Ta era ke heddau kattu aigama ti kejie do Farisi ne ngara no Nikodemus. **2** Pa dhara herammi ta dakka ke la nga Yesus, jhe lii no, "Ama, toi ri jhi Ama ke ne do pepue ri Deo ne. Rowi bhule dho heddau he do nara ta tao lua mada lae mii do tao ri Ama he, ki do adho Deo do era hela'u nga no." **3** Ta bhale ke ri Yesus pa no, "Parahajha we, bhule dho heddau he do nara ta jadhi ai-alla annu-niki Deo, ki do adho no do metana bhale wari." **4** Ane Nikodemus pa Yesus, "Mina mii ne jadhi, heddau do kepai ke, ne nara ta metana bhale wari, do nara ri ko ke no ta maho bhale

wari la dhallu ina no, jhe metana bhale wari?" **5** Bhale ri Yesus. "Do petu tarra ne lii Ya do nadhe, ki do dho metana ke ti eiloko jhe ngati Henga Deo, ddau napoanne adho do nara ta jadhi ai-alla annu-niki Deo. **6** Ddau raiwawa pedutu raa nga manynyi do metana ri ina nga ama, tapulara pa dhara lua pedu nga Deo do metana ri Henga Deo. **7** Bhole madalae kinga lii Ya: mu hari-hari do jhamma ta metana bhale wari. **8** Ngallu kemale ju la mii we ne ddhei no, rangnge ri di ne likedu no, tapulara toi dho ngati mii ne dakka no. Mina harre lema ddau do pemetana ri Henga Deo." **9** "Mina mii ne nara ta jadhi mina harre?" kebhalli Nikodemus. **10** Bhale ri Yesus, "Au dhe guru pa Israel; mina mii ne do dho tada au? **11** Parahajha we, ne do pedae ri jhi, wata ke jhara lai do toi ri jhi; tapulara we, tapulara we wae dho ri mu ne lipika jhi. **12** Parahajha dho mu, kinga pedhiri ri Ya pa mu, jhara lai-lai do ngati raiwawa, mina mii ri ko ne nara ri mu ta parahajha kinga pedhire ri Ya pa mu jhara lai-lai do era pa era do mmau do megala? **13** Bhule dho heddau he do ngaddi ta ha'e la era do mmau do megala, wala ngati No do puru ma raiwawa, No do Ana Ddau Raiwawa ne. **14** Mina mii Musa ne peha'e debhobho mara ne pa hela ajhu pa kebhalli-ae ne, mina harre lema Ana Ddau Raiwawa ne jhamma ta peha'e, **15** mita ie hari-hari ne ddau do parahajha he pa No ta nara ne muri mada dopetu nga do peloro ne." **16** Rowi do mina harre ke ne hajha nga ddhei Deo nga ddau raiwawa pa raiwawa do nadhe, hakku tade wie ne Ana No do Mone Miha ne, mita ie nadu we ne do parahajha pa No, dho ke do ta nara lua apa nga kerewe, tapulara nara muri mada do petu nga do peloro ne. **17** Rowi do alle ke pejhole ri Deo ne Ana No ne, adho tu ta ma wole raiwawa do nadhe, tapulara tu ta ma we ne lua helama tona ie. **18** Ne ddau do parahajha he pa No adho ke do ta wolo ri. Tapulara ddau do dho parahajha do ta wolo ri Deo, rowi do dho parahajha ro pa Ana Deo do Mone miha ne. **19** Do ta tajjhe pa no, jhalli pa lii do nadhe: Nee ke ne teleo ne ma danni raiwawa, tapulara ddau raiwawa do rihi ddhei nga kerabba ne ngati teleo ne, rowi ne wui ai-wui tao ro do woapa. **20** Nadu we ne do tao lai do woapa, do paddhu ke nga teleo ne, jhe wae dho ta dakka ma teleo ne, mita do dho ngadde ne wui ai-wui tao no do woapa ne. **21** Tapulara ddau do jhagge pedute ne lua ddhei Deo, do ta dakka ma

teleo ne, jhe ne do jhagge ri no do pedute ne lua ddhei Deo. **22** Ta alla pemine harre, ta kako ke Yesus nga ana hekola No he, la Yudea. Do tui bhalle No hudi ne pee pa ni hela'u nga ro jhe pekako lua pejhiu. **23-24** Pa dhara awe naanne adho dae Yohanes do pemaho la dhara ammu bhaddo. Ne era pejhiu no pa Aion, rihi dho ne jjhau ngati Salim, rowi pa ni do ae ne ei. Ta dakka ke ne ddau-ddau he la nga no, moko ta pejhiu ke ro ri Yohanes. **25** Do parri ddau ana hekola Yohanes he ta jhari ke ta pebhata nga do Yahudi he jhara lua pemmau-anni. **26** Ta kako ke ro la nga Yohanes, jhe lii ro, "Ama Guru, henge ko ri Ama ne ddau do hela'u-la'u nga Ama ne, do pa hebhakka Loko Yordan ne, do pejhujhe ri Ama ne pa jhi do uru he? Nnai le ke No do pejhiu ddau, jhe hari-hari ddau jila ke la nga No." **27** Ta bhalle ke ri Yohanes, "Ddau raiwawa nara dho ta era nga ne nga-nga, kia dho do wie ri Deo pa ho. **28** Do rangnge miha ma ri mu ne lii ya, 'Ya dhe adho Duae Mone ma'i-Mone golo ne. Ya dhe do pepue uru jhara ngati No.' **29** Banni nge dhe ne do unu ri mone ngedhe ne. Ihi-anga mone ngedhe, wata ke ta titu hela'u he we nga mone ngedhe ne, nga ta dhanno he we, jhe mengallu dhara no kinga rangnge ri no ne lipedai mone ngedhe ne. Mina harre lema nga ya dhe. **30** Dhai tarra ya ne mengallu dhara pa dhara awe nadhe. Do jhamma ke No ta juu ne pekerihe, jhe ya do jhamma ke ta juu pewawe." **31** Ne do dakka ngati dhida ni, do rihi ngati hari-hari. Ne do dakka ngati raiwawa dhe do maho ngeti kejie raiwawa dhe ma, jhe do pedai jhara lua-lua raiwawa dhe ma. No do dakka ngati dhida ni do rihi No ngati hari-hari. **32** Ne do pedae ri No jhara ua ne nga ne do ngadde nga do dhanno ri No, tapulara bhule dho heddau he do parahajha nga lipika No. **33** Ddau do parahajha pa lipika No do naanne, do katarra ke, ta Deo do petu-petarra. **34** Rowi ne ddau do pepue ri Deo ne, do pedhae ne lipedai-lipedai Deo, rowi do alle ke pewie pa No ne Henga Deo ne nga kemolo. **35** Ama do ddhei nga Ana No, jhe do alle ke jhole hari-hari higa nga kuaha pa No. **36** Ddau do parahajha pa Ana ne do ta nara lua muri mada do petu nga do peloro ne. Tapulara ddau do dho pedhanno nga Ana ne nara dho muri mada. Do ta wole no ri Deo lohe la lodho do nami-mii ne.

4:1 Ta rangngi ke ne do Farisi he, ta Yesus le do pejhiu ddau do rihi ae ke ngati Yohanes. **2** (Do ne pa petu ne Yesus miha adho do pejhiu ddau, wata keana hekola No he we.) **3** Ta toi ri Yesus ta do rangngi ke ne do Farisi he, ne jhara lai do naanne, ta bhale ke No ti Yudea la Galilea. **4** Pa loro jhara kako No do naanne, ie nga dho ie do ta lake jhara Samaria No. **5** Moko ta dhai ke Yesus la hewue rae ne ngara ne Sikhar adho do rihi ne jjhau nga rai do wie ri Yakub pa Yusuf ana no ne pa awe do uru he. **6** Pa anne do era ne ei-holo Yakub ne. Do dhai keloe tarra Yesus pa loro jhara No ne, rowi do mina harre ke, ta la mejaddhi ke No pa ngidi ei-holo do naanne. Pa awe naanne era ma ta wabba he nguru dhue nattu lodho he, **7-8** jhe ne ana hekola Yesus he do langnga ke la walli nga'a la dhara rae. Ta dhai ta dakka ke heddau mobanni do Samaria la dhulu ei ngati ei-holo ne. Ta lii ke Yesus pa mobanni do naane, "Ina, ie Ya ta ami ei ta nginu pa ina?" **9** Ta bhale ke ri mobanni do Samaria ne, "Muri heddau do Yahudi, jhe ya dhe do Samaria; ta nga Muri hakku ami ei ta nginu pa ya?" (Rowi do Yahudi adho do era nga lua pedu nga do Samaria.) **10** Ta bhale ke ri Yesus, "Kita do toi he ri au ne lua ruba dhara Deo, jhe do toi lema ri au ta nadu ne do ami ei ne pa au, do bhara tatu ke au miha do ta ami ta nginu pa No, jhe do ta wie ri No pa au ne ei muri mada ne." **11** Ta lii ke ne mobanni do naanne, "Bhule dho Muri nga haba-dhulu, jhe ne ei holo do nadhe, do dhai meramma. Ngati mii Muri ne nara ei muri mada ne?" **12** Yakub le miha, ama-appu jhi ne, do wie jhi ne ei-holo do nadhe. No miha, do dhulu ti dhe lema ne ei-nginu no; mina harre lema ne ana-oha no he nga nanga'a-nabha da no he. Pa dhara penge Muri, ta do rihi ri ko Muri ngati Yakub?" **13** Ta lii ke Yesus pa no, "Ddau do nginu eiloko do nadhe do ta hae koko ri." **14** "Tapulara do nginu ne eiloko do ta wie ri Ya ne, adho ke no do ta hae koko ri lohe la lodho do nami-mii ne. Rowi ne eiloko do ta wie ri Ya ne, do ta jadhi mada ei-wattu pa dhara no, jhe wattu la tele, jhe do ta wie pa no ne muri mada do petu nga do peloro ne." **15** Ta lii ke mobanni do naanne, "Muri, wie we pa ya ne eiloko do naanne mita do dho i'a ri ya hae koko, mita do dho tenge ri ya ta mai ma aggu eiloko ri ti dhe." **16** "Kako we au la pedoe ne ddau pa hedhapa au ne, jhe bhale au ma dhe," ane Yesus pa no. **17** Bahel ri mobanni do naanne, "Bhule dho ya nga

ddau pa hedhapa," "Do petu tarra ma ne lii au do napoanne," ane Yesus pa no. **18** "Rowi do lammi wari ke au ne alla pebanga-ammu, jhe ne momone do manga hela'u nga au ne, pa dara awe nadhe do adho tarra ma ta ddau pa hedhapa au." **19** "Pa awe nadhe, toi ke Muri ri ya ta heddau nabi," ane mobanni do naanne. **20** "Ama-appu jhi ki wie hu nga mejura pa Deo, do wie hu nga mejura pa kolo bho jo do nadhe, tapulara lii ddau-rai Muri he, titu wata pa Yerusalem we ne era wie hu nga mejula ddau pa Deo." **21** "Parahajha we au," ane Yesus pa no, "pa hahhi awe hine, ddau do ta wie hu nga mejura pa Ama, adho ke pa bhojo do nadhe ri, jhe do adho lema ke ta pa Yerusalem ri. **22** Mu do Samaria, do wie hu nga mejura pa Deo do dho tade dae ri mu, tapulara jhi do Yahudi, do wie hu nga mejura pa Deo do tade ke ri jhe. **23** Tapulara do ta hine ne awe, jhe hari lema do nee ke, jhe ri kuaha Henga Deo do ta wie hu nga mejura ke ddau-ddau pa Ama, mii Deo do petu-petarra do mina mii ne ddhei Ama. **24** Rowi ne Deo na naanne, Henga, jhe titu wata nga kuaha Henga Deo we ne nara ddau-ddau ta wie hu nga mejura pa Ama, do mina mii No ne era." **25** Ta lii ke ne mobanni do naanne pa Yesus, "Toi ke ri ya ne Duae Mone ma'i-Mone golo ne (do pale ta Kristus ne) do ta dakka. Ki nga dakka No, do ta pepeke ke hari-hari lai pa di." **26** "Ya ma ke No ri," ane Yesus pa no, "Ya ke, do nee pa dhara pedai lii nga au dhe, pa awe nadhe." **27** Pa awe do naanne lema, ta bhale le ke ne ana hekola Yesus he. Ta madalae ke ro ne heleo Yesus do era do pedai lii nga heddau mobanni. Tapulara bhule dho heddau he ti telora ro do bhani ta kebhali pa mobanni do naanne, "Ina, paralu ne nga?" Kiadho ta kebhali pa Yesus, "Ta nga Ama hakku pedai lii nga mobanni do nanidhe?" **28** Moko ta hane ke ri mobanni do naanne ne guhi no pa anne, jhe perai la dha ra rae, jhe la lii no pa ddau-ddau do pa ni he. **29** "Mai ko la heleo ne ddau do pika ne nga ne do ngaddi ta tao ri ya. Wue marra ke, ta No ke Duae Mone mai Mone golo ne?" **30** Moko ne ddau-ddau he ta mahhu-anni ke ngati dhara rae ne, jhe kako la nga Yesus. **31** Pa dhara awe naanne lema ta perihe ke Yesus ri ana hekola No he ta nga'a, "Ama Guru, nga'a ko we," ne ane ro. **32** Tapulara ta bhale ke ri Yesus, "Do era ma nga'a pa Ya, do dho toi ri mu." **33** Moko ne ana hekola No he ta pekebhali ke ro heddau nga heddau, "Adho marra ta do era ddau ma pengaddu nga'a

tu No?" **34** Moko ta lii ke Yesus, "Ne bhara nga'a Ya, wala dho ke ngati pedute ne lua ddhei No do pepue Ya ne, nga do pemoke ne lua jhagga do alle pejhole ri No ne pa Ya. **35** Pa ane mu, 'Appa warru ri do ta dhai ke la awe ghattu.' Tapulara ne lii Ya pa mu: Heleo ko we ne maa hedhe do ihi ke, do ta mate he ke ne awe-ghattu ne. **36** Ddau do ghattu do jhari ke ta hamme ne pai-pala no, jhe do ta pekupe ke ne ihi-habha tu lua muri mada no do petu nga do peloro ne. Moko ddau mone liba nga mone ghattu, do ie ke ta mengallu nge nga kehaka dhara hela'u-la'u. **37** Li perajja do nadhe do petu lema, 'Heddau do mone kujha, do wala ne do ghattu.' **38** Pepu mu ri ya la ghattu pa maa do adho do habha ri mu; maa do jhagga ri ddau do wala, jhe mu ke ne do hamme ne lua mangngi ngati lua jhagga ro he." **39** Ae ne do Samaria he, do ngati dhara rae do naanne do parahajha pa Yesus, taga tari do lii ne mobanni do naanne, "Do pali ri No hari-hari ie ta ne nga we ne do alla petao ri ya." **40** Moko ta dhai ta peabu ne do Samaria he nga Yesus, ta meggai ke ta ame No ri ro mita pe ko nga ro. Hakku ta pee ke No pa anne dhue lodho ne tui. **41** Ta alla pemina harre ta ju ae ri ke ne ddau do parahajha pa Yesus taga ta ri ne nga ne do ajha ri No miha pa ro. **42** Ta lii ke ro pa mobanni do naanne, "Ne parahajha jhi pa awe do nadhe, adho ke tari lipika au he we pa jhi, tapulara do rangnge miha ke ri jhi ngati No, jhe toi tarra ke ri jhi ta do tarra ke ta No dhe, ne Mone Pehelame raiwawa dhe." **43** Ta tobo le ta dhue lodho Yesus ne pee pa Sikhar, ta pekaddhi ke No la Galilea ri. **44** Do alla ke Yesus miha pe lii, "Heddau nabi adho do nara ta takkepekerihe pa rai no miha." **45** Tapulara ta dhai No la Galilea, ta hamme ke No ri ddau-ddau pa ni nga mengallu nge nga kehaka dhara, rowi do era le ro pa Yerusalem pa lodho Nga'a Kewahhu Paskah ne, jhe do ngaddi ri ro hari-hari ne do tao ri Yesus he pa ni. **46** Ta alla pemina harre ta bhale ke Yesus la Kana pa ihi rai Galilea, do pa ni do ngaddi No ta pebhari eloko ta jadhi ei-ago. Pa rae do napoanne do era heddau pegawe mone pereda, do ne ana no do era do paddha pa Kapernaum. **47** Ta rangngi no ta do bhale ke Yesus la Kana pa ihi rai Galilea, ta kako ke no langa Yesus, ta la ame Yesus ta kako la Kapernaum, ta la peie ne ana no do era pa dhara ta mate ta happo henga ke. **48** Ta lii ke Yesus pa pegawe do naanne, "Ki do dho ngaddi dae mu

lua madalae, adho dae mu do parahajha." **49** Ta bhale ke ri pegawe do naanne, "Muri marri-ai we ne kako nga do dho made dae ne ana ya ne." **50** Ta bhale ke ri Yesus pa no, "Bhale we au, nmai ke do ie ne ana au ne." Ta parahajha ke ne ddau do naanne pa lii Yesus ne, moko ta bhale ke no. **51** Pa telora rujhara ne ddau do naanne, ta dakka ke ne naannu-naannu no la pika pa no, "Muri, ie ke ne Ana Muri ne." **52** Moko ta kebhali ke ne ddau do naanne pa naannu no he, ta wabba henga ne jhari ta ie ne ana no ne. Ta bhale ke ri ro, "Midha ne, era ma ta pa wabba ahhi he, ne ie no ngati emo ne." **53** Moko ta henge ke ri ama naiki do naanne ta do pa awe do mina harre lema ke ne lii Yesus pa no, "Ie ke ne ana au ne." Moko ta parahajha ke no nga hari-hari ana-oha no he pa Yesus. **54** Na anne ke ne lua madalae do kedhue, ne do tao ri Yesus pa Galilea ta dhai No ta dakka ngati Yudea.

5:1 Ta alla pemina harre, ta era ri ke ne lua nga'a kewahhu Yahudi, moko ta kako ke Yesus la Yerusalem. **2** Pa Yerusalem peumu nga Kelae Ki'i Jhawa ne, do era hewue eilobo do pa dhara lii Ibrani do pehune ta Betesda. Pa anne do era lammi bhue kehale. **3** Pa kehale-kehale do na harre do ae ne ddau do paddha do bba'i; era do bhaddu, era do kai, era do made heatta. **Hari-hari ro, do ta mate ne ei pa dhara eilobo do naanne ta kenyoko-anni. 4 Rowi kinga nga marra, do ta dakka naju Muri la dhara eilobo do naanne, ta la kenyoke ne ei do pa dhara eilobo ne. Jhe nadu ti telora do paddha he do uru jhara ne maho la dhara eilobo ne pa dhara nga kenyoko-anni ko ne ei ne, moko no ke ne do ta ie ne, ti paddha ne nga we ti ihi-ti kuri no. 5** Pa era do naanne do era heddau momone do paddha tallu nguru aru bhue ttau ke ne tui. **6** Ta ngadde ke no ri Yesus do era do bba'i pa anne, jhe do toi ke ri Yesus ta do tui ke no ne paddha, moko ta kebhali ke Yesus pa no, "Ddhei au ta ei?" **7** Ta bhale ke ri ddau do paddha ne pa Yesus, "Ama, bhule dho ddau do pemaho ya la dhara eilobo dhe ki kenyoko-anni ne ei dhe. Pa dhara ta ju ko ya la dhara eilobo dhe, era ke ddau do wala do maho uru jhara ngati ya." **8** Moko ta lii ke Yesus pa no, "Kaddhi we au, aggo we ne dappi au, jhe kako we." **9** Pa dhaea awe naanne dhangnge ta ie ke ne ddau do naanne. Ta aggo ke ri no ne dappi no, jhe kako no. Ne lai do nadhe do

jadhi pa Lodho Penga-ih. **10** Rowi do mina harre ke, ta lii ke ne kattu do Yahudi he pa ddau do itu ta ie do naanne, "Lodho dhe, Lodho Pengaha-ih. Ri do mina harre ke, ie dho Au ta aggo ne dappi au do naanne." **11** Tapulara ta bhale ke ri ddau do naanne, "Ddau do peie ya ne ngine ne, ne do lii pa ya ta aggo ne dappi ya dhe, jhe lii pa ya ta kako." **12** "Nadu ke ne do lii pa au ta aggo ne dappi au dhe jhe lii pa au ta kako?" ne kebhali ro pa no. **13** Tapulara tade dho ri ddau do naanne, ta nadu ne do lii pa no ne, rowi Yesus do penite ke pa telora ddau lowe he. **14** Ta alla pemina harre ta peabu ke Yesus nga ddau do naanne pa dhara Ammu Deo, ta lii ke Yesus pa no, "Awe nadhe nee ke au do ie. Bhole tao ri au lubhu harro nga menyilu, mita do dho peabu ri au nga lai do rihi apa ri." **15** Moko ta kako ke ne ddau do naanne la pika pa Kattu do Yahudi he, ta Yesus ke ne do peie no. **16** Moko taga ta ri do mina harre ke, ta jhari ke ne kattu do Yahudi he ta pehedue Yesus, taga tari do peie ddau pa Lodho Pengaha-ih. **17** Tapulara ta lii ke Yesus pa ro, "Ama Ya do pee nga jhagga loro we hape ma dhara awe nadhe, hakku Ya lema do jhamma ta jhagga mina harre." **18** Ri lipedai-lipedai do na harre, ta bhu ta pedidi ri we kattu do Yahudi he tu ta kale loro jhara ta pemade Yesus. Hakku tao ro mina harre adho ke taga ta ri bbhahhe ne uku aigama jhara lua Lodho Pengaha-ih ne we, tapulara lema taga tari do laje ke ri Yesus ta do No do hela'u nga Deo, ri do lii Yesus ta Deo do Ama ri No. **19** Ta bhale ke ri Yesus pa ddau do na harre mina hedhe, "Parahajha we mu, Ana nara dho ta tao ne nga-nga ri kuaha No miha. Ne do tao ri No wata ke ne nga ne do ngadde ri No do tao ri Ama No. Rowi ne nga ne do jhagge ri Ama, naanne lema ke ne do jhagge ri Ana. **20** Rowi ama do ddhei nga Ana, jhe ri Ama do pedhe lo pa Ana hari-hari ne nga we ne do tao ri Ama miha. Rihi ri ti naanne, ri Ama do ta pedhelo ri ne lai-lai do rihi mone-ae pa No, jhe ri do mina harre ke hakku tu mu ta madalae. **21** Ama do naanne ke ne do pekaddhi do made nga do wie ne muri mada do peloro ne pa ddau do ddhei ta wie ri No ne muri mada ne. **22** Ri Ama ngaddi dho ta wolo ie ta heddau he. Hari-hari higa nga kuaha tu ta pehappo hala do alle ke pejhole pa Ana No. **23** Hakku tao ri Ama mina harre, mita ie ke hari-hari ddau nara ta takke pekerihe Ana, do hela'u ke mii lua takke pekerihe Ama ri ro.

Ddau do dho takke pekerihe Ana, adho lema ke do takke pekerihe Ama, do alle pepepue Ana ne. **24** Do petu-petarra ne lipali Ya do nadhe: Ddau do pedhanno nga lipedai Ya hedhe, nga do parahajha pa No do pepue Ya dhe, do unu ke ri no ne muri mada do petu nga do peloro ne. Adho ke no do ta wole ri, do ludu ke no ngati made mada jhe do nara ke no ne lua muri mada ne. **25** Parahajha we mu: Do ta dhai ne awe ne hine -- rihi ri ti naanne -- ddau do made do ta dhanno ke ne lipedai Ana Deo. Jhe ne ddau do dhanno do tenae No do medae ta muri. **26** Ama do mii kepue muri mada, alle ke ri No pepejaddhe Ana No ta kepue muri mada lema. **27** Do alle ke ri No pejhole ne higa pa Ana No tu ta pe happo hala, rowi No Ana Ddau Raiwawa. **28** Bhole madalae mu ri dhanno ne lai do nadhe, rowi do ta dhai ne awe ne, hari-hari ddau do alla pemade do ta dhanno ne lipedai No, **29** jhe do ta mahhu-anni ngati ro'a raidare. Ddau do alla petao lai do woie do ta kaddhi tu ta hamme ne muri mada ne. Tapulara ddau do alla petao lai do woapa do ta kaddhi tu ta hamme ne lua wolo." **30** "Nara dho Ya ta tao lai ne nga-nga pedutu nga lua ddhei Ya miha. Wata ke ne nara ri Ya ta pehappo hala pedute nga lipreda Deo we. Jhe lihappo Ya adho do bibhi hebhakka, rowi adho Ya do pedute lua ddhei Ya miha, tapulara do pedute lua ddhei Ama do pepepue Ya ne. **31** Kita unu pala he, ta wie ri Ya ne lilolo jhara lua ngi'u Ya miha, moko ne lilolo Ya do napoanne bhole tenge ta parro ri mu. **32** Tapulara do era ddau do wala do lole ne jhara lua ngi'u Ya, jhe do toi ri Ya, ne lilolo no do napoanne do petu. **33** Do alla ke mu pepepu ddau la nga Yohanes, jhe ri no do alle ke pepeke ne lilolo do petu jhara lua ngi'u Ya. **34** Lai do nadhe ne lii Ya pa mu, adho ke Ya do ta kale ri ne lilolo ngati ddau raiwawa, mita ie ke mu ta nara ne lua helama tona ie ne. **35** Yohanes do mii lapu do weo he ke tu ta wie ne kelala ne. Tu pa dhara hemelila he, do mengallu dhara ke mu ta hamme ne kelala no do naanne. **36** Tapulara lai do pepeke ri Ya dhe do rihi ngati do pepeke ri Yohanes Ne nga ne do jhagge ri Ya pa dhara awe nadhe, lua jhagga do lii Ama ta jhagge ne ri Ya, mii hahhi tada, ta Ya dhe do pepue ri Ama. **37** Jhe Ama do pepepue Ya dhe; No lema ke ne do peteleo jhara lua Ya dhe. Ngaddi dae dho mu ta dhanno ne lipedai No, kiadho ta ngadde ne worawwu No. **38** Ne lipedai-lipedai No, kedu'e do ri mu rowi do dho

parahajha mu nga Ya do pepue ri No. **39** Ajhe ri mu ne Buku Lidara-Likewahhu Deo ne, rowi pa dhara penge mu, ri loro jhara mina harre ke do hamme ke ri mu ne muri mada do petu nga do peloro ne. Jhe ri Buku Lidara-Likewahhu Deo ne, do pepeke ne jhara lua Ya ma. **40** Tapulara wae dho mu ta dakka ma nga Ya, mita nara mu ne muri mada do peloro ne. **41** Wae dho Ya ta kale lipuji ngati ddau raiwawa. **42** Do tada mu ri Ya. Do toi ri Ya ta adho mu do ddhei nga Deo pa dhara ade mu. **43** Jhe ne pa petu ne dakka Ya nga kuaha ngati Ama, maji lema ta mina harre wae dho mu ta hamme Ya. Tapulara we ki ddau do wala do dakka nga kuaha no miha, do ddhei mu ta hamme ne ddau do naanne. **44** Mina mii ne nara ta parahajha, kido ta pekale nga lipuji pa teloro mu nga mu dhangnge ma, jhe adho do petadi ta kale ne lipuji ngati Deo do Kemolo ne? **45** Bhole penge ri mu, ta do ta lii Ya pa mu ta do hala pa hedhapa Ama. Musa miha ne do ta wie hala pa mu, rowi no ke ne do henao ri mu. **46** Kita do ta parahajha he mu nga Musa, do ta parahajha ke mu nga Ya, rowi jhara lua Ya ke ne do bhuke ri Musa ne. **47** Tapulara ki do dho parahajha ke pa ne nga ne do bhuke ri Musa ne, mina mii mu ne nara ta parahajha nga ne nga ne do pale ri Ya ri?"

6:1 Rihhi dho ne tui ta alla pemina harre ta kekaddhi ke Yesus la hebhakka-rai Eilobo Galilea, do pale lema ta Eilobo Tiberias. **2** Ta dhai No la hebhakka-rai, ae ddau ne do dakka la pedute No, rowi do ngaddi ke ri ro ne lua madalae do tao ri No he, pa dhara peie ddau-ddau do paddha he. **3** Ta ha'e ke Yesus la kolo bhojo, jhe mejaddhi No pa ni nga ana hekola No he. **4** Pa awe naanne do hedharra ke ne awe lua nga'a Kewahhu Paskah do Yahudi he. **5** Ta dhai ta heleo pekehero ke ri Yesus, ta ngaddi ke ri No ne ddau lowe he do jila ke ne dakka la nga No. Moko ta lii ke Yesus pa Filipus, "Pa mii ke di ne nara ta walli nga'a-nginu. Mita ie ne ddau do na hedhe ta nara ta nga'a-nginu?" **6** (Do toi ke ri Yesus ma ta ne nga ne do ta tao ri No, tapulara hakku lii No mina harre, do ddhei ta hakko Filipus we ri No.) **7** Ta bhale ke ri Filipus, "Maji lema ta roti kebhue dhue ngahu doi mela pulema, waji de dho tu tu penga'a ddau lowe do na hedhe, maji le ta nara hekeghuti he we heddau." **8** Ta lii ke heddau ngati ana

hekola Yesus do wala he, Andreas, tuahhu Simon **9** "Pa dhe nee heddau ana momone do nga roti lammi bhue nga nadu'u dhue ngi'u. Tapulara, i'a tao nga ke di, ki ddau domina hedhe ke ne worawwu-ae?" **10** Ta lii ke Yesus, "Lii pa ddau-ddau do nahidhe ta mejaddhi." Pa era do na anne do ae ne ruju'u, hakku ne ddau do na harre do mejaddhi pa dhida ruju'u -- era ma ne ae ro hari-hari ta do lammi tabbha ddau he, ne na harre momone he ko we. **11** Ta aggu ke ri Yesus ne roti do na harre, jhe peha'e No kolo lii ie-ae pa Deo. Ta alla pemina harre, ta pebhagi-bhagi ke ri No ne roti do na harre pa ddau lowe he. Ta alla penanne ta pebhagi-bhagi ke ri No ri ne nadu'u he pa ddau lowe he. Moko ta nga'a ke ro tade gaha-tade bhenya. **12** Ta alla le ro penga'a tade bhahhu, ta lii ke Yesus pa ana hekola No he, "La pekupu ko ri mu ne do hiha ngati do nga'a ri ro he, mita do dho hora-ila-wue." **13** Moko ta la pekupu ke ri ro ne do hiha he, era henguru dhue hope ngati roti do lammi bhue do nga'a ri ro do mina harre ne worawwu ae ddau. **14** Ta dhai ta ngadde ri ddau he, ne lua madalae do tao ri Yesus ne, moko ta lii ke ro, "Tarra-tarra ta No ke ne Nabi do hena ta dakka ne ma raiwawa dhe!" **15** Do toi ke ri Yesus ta do ne dakka ro, ta la pehahhe No ta jadhi duae tu ro. Ri do mina harre ke ta pehira anni ke No la ihi rai lede nga bhojo. **16** Ta dhai ta umu le ta maddha ta puru ke ne ana hekola Yesus la ngidi eilobo ne. **17** Moko ta ha'e ke ro la dhara kowa jhe pekaddhi la hebhakka-rai ju la Kapernaum. Kerabba ke, tapulara pe'e de dho Yesus la nga ro. **18** Pa awe do naanne ta jhari ke ta kolo ne rii ne, rowi do dhai maddu ngallu. **19** Ta jjhau ro ne pekaddhi, era ke ta lammi kiadho ta anna kilo he, ta ngadde ke Yesus ri ro do narru pa dhida ei ne ju la nga kowa ro ne. Dhai meda'u ro. **20** Tapulara ta lii ke Yesus pa ro, "Bhole meda'u, Ya ma nadhe!" **21** Moko ta hamme ke Yesus ri ro nga mengallu dhara la dhara kowa ne, jhe pa dhara awe do naanne ta dhai le ke ne kowa ne la era do petuje ri ro ne. **22** Bhale ma jhammi-ae, ne ri ddau do pee pa hebhakka-rai he, do toi ri ro ta do era hewue kowa we pa ni. Hari lema do toi ri ro, ta do ne ana hekola Yesus he we ne do pekaddhi jhara kowa ne, jhe Yesus adho do pedutu. **23** Ta dhai ta dakka ke parri bhue kowa ngati Tiberias, jhe la penawu hedharra nga era pe nga'a roti he, ta alla Muri pepeha'e kolo lii ie-ae. **24** Ta dhai ta heleo ri ta do dho pi'a ke

ie ta Yesus mina harre lema ne ana hekola he pa era do naanne, ta ha'e ke ro la dhara kowa do na harre jhe pekaddhi le Kapernaum ta la ka le Yesus. **25** Ta dhai ta peabu ne ddau do na harre nga Yesus, pa hebhakka-rai, ne, ta kebhali ke ro pa Yesus, "Ama Guru, parri Ama ne dhai ma dhe?" **26** Ta bhale ke ri Yesus pa ro, "Tarra-tarra ne dakka mu ma kale Ya, adho ta ga tari do toi ke ri mu ne lua pedabbho ngati lua madalae do tao ri Ya he, tapulara taga tari do alla ke mu pepenga'a tade bhahhu ne dhallu mu. **27** Jhagga we tu ta nara bhara nga'a do dho i'a wwau ne jhe do nara ta wie ne muri mada do petu nga do peloro ne. Ne bhara nga'a do naanne do ta wie ri Ana Ddau Raiwawa pa mu, rowi do alle ke No pe dhe ri Deo Ama." **28** Moko ta kebhali ke ro pa Yesus, "Ne nga ne do jhamma ta tao ri jhi mita nara ri jhi ta pedute ne lua ddhei Deo?" **29** Ta bhale ke ri Yesus, "Nadhe ke ne do ddhei Deo ngati mu: parahajha we pa No do pepue ri Deo ne." **30** Ane ro, "Ki do mina harre ma, tada ne nga ke ne do nara ta wie ri Ama, mi ta nara ta ngadde ri jhi, jhe nara jhi ta parahajha pa Ama? Ne nga ke ne do ta tao ri Ama?" **31** Ama-appu do nga'a manna pa dhara kebhalla-ae, mii do era do hure do bhuke pa dhara Buku Lidara-Likewahhu Deo, 'Pa ro do wie ri No ta nga'a roti ngati era do mmau do megala ne.' " **32-33** Moko ta lii ke Yesus pa ro, "Parahajha we mu: Adho Musa, tapulara Ama Ya ke ne do wie mu ne Roti do petu petarra ne ngati era do mmau do megala ne nga wie muri mada pa ddau-raiwawa do pa danni raiwawa do nadhe." **34** Ta lii ke ro, "Wie we pa jhi loro-loro ne roti do naanne." **35** "Ya ke ne Roti do wie muri mada ne," ane Yesus langngu ro, "Ddau do dakka ma nga Ya, i'a dho ke no menganga wari ri lohe la lodho do nami-mii ne. Jhe ne ddau do parahajha pa Ya, i'a dho ke no hae koko wari lohe la lodho do nami-mii ne. **36** Tapulara, mii do alle ke ri Ya pepale pa mu, maji lema ta do ngadde ke Ya ri mu, adho mu do parahajha nga Ya. **37** Hari-hari ddau do wie ri Ama pa Ya do ta dakka ma nga Ya. Nadu we ne do dakka ma nga Ya, nyakka dho ri Ya. **38-39** Rowi ne puru Ya ngati era do mmau do magala, adho tu ta jhagge ne lua ddhei Ya miha tapulara tu ta ma jhagge ne lua ddhei No do pepue Ya ne: mita ie hari-hari ne ddau do jhula pa Ya he, bhule dho heddu do ila; mita pekaddhi ke ro pa lodho Pedakka Rahi Raiwawa dhe.

40 Tarra-tarra na dhe ke ne lua ddhei Ama, mita hari-hari ne do ngadde Ana jhe parahajha pa No, do nga muri mada do petu nga do peloro ne ke no, jhe do ta pemuri bhale wari pa Lodho Pedakka Rahi Raiwawa." **41** Ta pegu ke ne do Yahudi he nga Yesus, rowi do lii No, "Ya ke Roti do puru ngati era do mmau do megala ne." **42** Ta lii ke ro, "Ta do adho ke No dhe ta Yesus do ana ri Yusuf ne? Do tada ri jhi ne ina nga ama No! Ta nga No hakku nara ta pali, ta do No dhe do puru ngati era do mmau do megala ne?" **43** Moko ta lii ke Yesus pa ro, "Bhole pegu. **44** Bhule dho heddau he do nara ta dakka ma nga Ya, kiadho ro do aggu ri Ama do pepue Ya ne; jhe nadu do dakka ma nga Ya, do ta pekaddhi ro pa Lodho Pedakka Rahi Raiwawa. **45** Pa dhara Buku Nabi-nabi, do hure do bhuke mina hedhe, 'Hari-hari ddau do ta ajha ri Deo.' Hakku hari-hari ddau do pedhanno nga Ama, jhe ajha ngati No, do ta dakka ke ma nga Ya. **46** Na poanne, adho dhe ne pa petu ne ta do era ke ddau do alla ke pengadde Ama ri no. Titu wata No we do dakka nati Deo, do alle pengadde Ama. **47** Mita ie ta toi ri mu: Ddau do parahajha, do unu ke ri no ne muri mada do petu nga do peloro ne. **48** Ya ke ne Roti do wie muri mada ne. **49** Ama-appu mu nga'a manna pa dhara kebhalla-ae, jhe do made lema ke ro. **50** Tapulara adho do mina harre nga roti do puru ngati era do mmau do megala ne; ddau do nga'e ne roti do naanne adho ke do ta made ri. **51** Ya ke ne Roti do puru ngati era do mmau do megala ne -- Roti do wie muri mada ne. Ddau do nga'e ne Roti do nadhe do ta muri mada ke lohe la lodho do nami-mii ne. Ne roti do ta wie ri Ya ne, tu lua muri mada ddau-raiwawa do pa danni raiwawa, wala dho ke ngati kebhue-kedalli Ya." **52** Ta rangnge ne lii do naanne, ta pebhata ke ne do Yahudi he, heddau nga heddau. "Mina mii ne nara ri ddau do nadhe ta wie ne kebhue-kedalli No pa di tu ta nga'e ri di?" ne ane ro. **53** Moko ta lii ke Yesus pa ro, "Parahajha we mu: Ki do dho nga'e ri-mu, ne kebhue-kedalli Ana Ddau Raiwawa jhe ki do adho ke mu do ngino ne raa No, adho do medae ta do tarra-tarra mu ne muri mada. **54** Ddau do nga'e ne kebhue-kedalli nga do ngino ne raa Ya, ne ddau do napoanne do unu ke ri no ne muri mada do petu nga do peloro ne, jhe do ta pekaddhi ri Ya ngati dhara made-mada pa Lodho Pedakka Rahi Raiwawa. **55** Rowi ne kebhue-kedalli Ya, do tarra-tarra ta bhara nga'a, jhe

ne raa Ya do tarra-tarra ta bhara nginu. **56** Ddau do nga'e ne kebhue-kedalli Ya nga do ngino ne raa Ya, do pee ta jadhi hahhi ke no nga Ya, Ya nga no. **57** Ama do muri ne, do pepue Ya ne, jhe Ya lema do muri mada ngati Ama. Mina harre lema ke ne ddau do nga'e kebhue-kedalli Ya, do ta muri mada ngati Ya. **58** Nadhe ke ne Roti muri mada do puru ngati era do mmau do megala ne adho roti mii do nga'a ri ama-appu mu he. Rowi ta alla penga'a ri ro ne roti do na harre, ta made he le ma ke ro. Tapulara ddau do nga'e ne Roti do na dhe do ta muri ke no lohe la lodho do nami-mii ne." **59** Hari-hari ne do pale ri Yesus do na harre, do pale ri ro pa dhara nga ajha ddau he ri No pa dhara ammu hebhajha pa Kapernaum. **60** Ta alla pedhanno ne lipedai Yesus do na harre, ae ngati ana hekola No he do lii: "Liajha do nadhe do dhai meramma. Ri nadu ke ne do nara ta hamme!" **61** Ri Yesus miha do toi ta do pegu ne ana hekola No he, jhara lai do naanne. Moko ta lii ke No, "Do ta hala pa dhara mu ri lipedai ya do na harre?" **62** Mina mii kinga dhai ta jadhi hine, Ana Ddau Raiwawa ta ha'e bhale wari la era No do uru jhara ne? **63** Henga Deo ke ne do ta wie muri mada pa ddau raiwawa. Lua rui nga kedi ddau raiwawa bhule dho nga guna nga-nga. Lipedai-lipedai do pale ri dhe pa mu, lipedai-lipedai Henga Deo, jhe lipedai-lipedai do wie muri mada. **64** Maji lema ta mina harre, do era koma ti telora mu do dho parahajha dae." (Do lore ke petoi ma ri Yesus rai ti petari, nadu-nadu ne do dho wae ta parahajha he nga nadu ne do ta pewie No). **65** Moko ta lii ke Yesus, "Ri do mina harre ke no peke ri Ya pa mu ta do bhule dho ie ta heddau he do nara ta dakka ma nga Ya, ki do adho do boka ri Ama ne loro jhara." **66** Jhari ngati awe do naanne, ae ne ana hekola he do hane Yesus, jhe wae dho ke ta pedute No ri. **67** Moko ta kebhali ke Yesus pa do henguru do dhue ddau ana hekola No he, "Adho ke mu lema do ddhei ta hane Ya?" **68** Ta bhale ke ri Simon Petrus, "Muri, ta kako nga nadu ri jhi? Wata lipalinga lipedai Muri we ne do wie muri mada do petu nga do peloro ne. **69** Do parahajha nga do ketarra ke pa jhi ta Muri ke ne ddau pepu do mmau do megala ne, do dakka ngati Deo." **70** Ta bhale ke ri Yesus, "Ta adho ke ta Ya ma ne do pidhi mu hari henguru do dhue ddau do na hedhe? Maji lema ta mina harre heddau ti telora mu do jadhi ta wango!" **71** Ne do pedabbho ri Yesus do naanne,

wala dho ke ngati Yudas ana Simon Iskariot. Rowi maji lema Yudas ta heddau ti telora henguru do dhue ana hekola Yesus he ri no do medae ta pewie Yesus.

7:1 Ta alla pemina harre ta bela ta lappa ke Yesus la hebhakka-bhakka pa Galilea. Wae dho ke No ta kako la Yudea, rowi ne mone pereda do Yahudi he do nga lua pedabbho ta pemade No. **2** Pa do naanne do umu ke ne lodho nga'a kewahhu Leowa Ngati Ruajhu. **3** Moko ta lii ke ne tuahhu Yesus he pa Yesus, "Pekaddhi we Au ngati dhe, jhe kako we la Yudea, mita ie ne ana hekola Au he ta ngadde ne lua jhagga Au. **4** Bhule dho ddau do ta pewune ne lua jhagga no, ki do ddhei ma no ta jadhi ddau do ketoo ngara. Kinga tao ri Au ne lai-lai do mina harre, do jhamma ke ta toi ri hari hewue raiwawa dhe!" **5** (Rowi tuahhu ne tuahhu No he adho lema do parahajha pa No). **6** Ta bhale ke ri Yesus pa ro, "Dhai de dho ne awe tu ya, tapulara kinga tu mu awe do nami we, do ta jadhi he we." **7** Bhule dho ne rujhara tu raiwawa do na dhe ta pepana dhara nga, rowi do jhajhi wari ke ne peteleo ri Ya ta do woapa ne wui ai-wui tao no. **8** Kako we mu ma miha la lua nga'a kewahhu do naanne, wae dho Ya ta kako, rowi ddhai de dho ne awe tu Ya ta kako la ni. **9** Mina harre ke ne lii Yesus pa ro he, jhe No lema ta pee ke pa Galilea. **10** Ta ludu le ne tuahhu Yesus he, la lua nga'a kewahhu do naanne, ta kako le ke Yesus miha-miha la ni nga do dho ie tari heddau he. **11** Pa lua rame nga'a kewahhu do naanne, ta kale ke Yesus ri mone pereda do Yahudi he, jhe kere-kebhale, "Nnai ke No pa mii ne?" **12** Ae ke ne ddau do jhari ta pekewuru-wuru jhara lai No. Era do lii, "Ddau do woie dhe No," Era ri do lii, "Adho! No do pehuli-peteballi ddau lowe ma." **13** Tapulara bhule dho bhani ta pedai nga peteleo-leo ne jhara lua No ne, rowi do meda'u ro penaja nga mone pereda do Yahudi he. **14** Pa telora lua rame nga'a kewahhu do naanne, ta maho ke Yesus la dhara Ammu Deo, jhe jhari ta ajha ddau. **15** Ta madalae ke ne mone pereda do Yahudi he, jhe lii, "Mina ne ddau do nadhe ne nara lua mmau dhara do mina hedhe ne worawwu ae, jhe do adho ma No do ngaddi ta hekola?" **16** Ta bhale ke ri Yesus, "Ne nga ne do ajha ri Ya do na hedhe, adho liajha nagati Ya, tapulara liajha ngati No do pepue Ya dhe. **17** Ddau do ddhei ta

pedute ne lua ddhei Deo, do medae ma ta toi ne liajha Ya dhe ta do dakka ngati Deo, we ngati Ya miha. **18** Ddau do wie liajha ngati no miha, ddau napoanne do ddhei ta kale ngara he ke. Tapulara ddau do kale ngara No do pepue ya dhe, ddau napoanne ddau do mola, adho do era nga lua pote nga appi pa no. **19** Ta do adho ke Musa ma, do alla ke pewie pa mu ne lipereda-lipereda ngati Deo? Tapulara pa telora mu bhule dho ie ta heddau he do pedutu ne lipereda do na harre. Ta nga mu hakku ddhei ta pemade Ya?" **20** Ta bhale ke ri ddau lowe he, "Alla ke au pewuju! Nadu ke ne do ddhei ta pemade Au?" **21** Ta bhale ke ri Yesus, "Titu wata hahhi lua jhagga we, ne do ta tao ri Ya pa lodho Pengaha-ihhi, ta madalae dhangnge ke mu. **22** Wie ri Musa ne uku tu ta dara ngutu -- maji lema ne uku napoanne, ne pa petu ne adho do dubhu Musa, ta pulara ngati ama-appu mu, nga do dho pe'e dae Musa. Taga tari do mina harre ke, ta pa lodho Pengaha-ihhi lema do ddhei mu ta dara ngutu ddau. **23** Ki do tao ma ri mu ne lai do naanne, mita do dho pehihu nga uku Musa jhara lua dara ngutu, ta nga mu hakku bubu dhara nga Ya taga tari peie ddau hari ta heddau pa lodho Pengaha-ihhi? **24** Bhole henginga ne lii ta do hala pa ddau nga jhalli pa lai do ngadde ri namada we, tapulara do jhamma ta jhalli pa lua mola-mira." **25** Ta alla pemina harre ta era ke do parri ddau ngati Yerusalem do lii, "Adho ke ta no dhe ne ddau do pa dhara nga kale ta pemade ne? **26** Heleo we, ta pedai lii nga balla kattu we No pa hedhapa ddau lowe, jhe pi'a dho do era ta lii nga-nga pa No! Adho marra ke ta do toi ke ri mone pereda unu di he, ta do No ke dhe ne Duae Mone ma'i-Mone golo ne? **27** Tapulara we, kinga dakka ne Duae Mone ma'i-Mone golo ne, bhule dho ie ta heddau he do toi ta ngati mii ne kolo kepue No. Tapulara jhara ddau do nadhe do toi ri di ne kolo nga kepue No." **28** Ta alla pemina harre, pa dhara nga ajha ddau pa dhara Ammu Deo, ta kejarre hetakka ke ne lipedai No nga lipedai do maddu, "Hakku ne toi ri mu, nadu ke Ya dhe? Ne dakka Ya dhe, adho ngati lua ddhei Ya miha. Ya dhe, do pepue ri No ke, do nga higa ta pepue Ya, jhe do pa No ke ne jhamma di ta parahajha. Tapulara tade dho No ri mu. **29** Ri ya we ne do tade No, rowi Ya dhe do dakka ti nga No, jhe No ke ne do pepue Ya." **30** Pa dhara awe do naanne do dhe ke ro ta kappe Yesus, tapulara

bhule dho do bhani ta la ramme No, rowi do dho dhai dae ne awe ne. **31** Ae ti telora ddau do na harre do jhari ta parahajha pa No, jhe lii, "Kinga dakka ne Duae Mone ma'i-Mone golo ne, do nara ri ko ne No ta tao lua madalae do rihi ae ri ngati do tao ri ddau do nadhe?" **32** Do rangngi ri do Farisi he mina mii ne lipekewuru ddau lowe he ne jahara lua Yesus ne. Ri do mina harre ke, hela'u-la'u nga kattu-kattu mone tunu-menahu he, ta pepu ke ri ro do parri ddau mone jaga Ammu Deo ta la kappe Yesus. **33** Ta lii ke Yesus pa ddau lowe do pa dhara Ammu Deo he, "Ne pa dhara hedhiki he ke Ya, ne era hela'u-la'u nga mu. Ki alla pemina harre, do ta bhale ke Ya la nga No do pepue Ya dhe. **34** Do ta kale Ya ri mu, tapulara nara dho ke mu ta peabu nga Ya; rowi adho mu do nara ta dhai la era do naanne, la era do era Ya ne." **35** Moko ta lii ke ne mone pereda do Yahudi he, heddau pa heddau, "Ta la mii marra ke No, hakku lii No ta do dho nara ke di ta peabu nga No? Adho marra No hino ta kako la nga do Yahudi do hhai pa rai ddau do hewala he, do pee pa telora do Yunani he, jhe ta la ajha do Yunani he? **36** Ne nga ke ne pedabbho lidai No; kinga kale No ri di, nara dho ke ri di ta peabu nga No? Mina harre lema, adho di do nara ta dhai la era do No ne?" **37** Pa lodho pedakka rahi lua nga'a kewahhu do naanne, pa lodho do rihi mone ae ne, ta titu ke Yesus pa dhara Ammu Deo, jhe pedai lii, "Ddau do hae koko do jhamma ke no ta dakka ma nga Ya tu ta ma nginu. **38** Jhara ddau do parahajha pa Ya, do hure do bhuke pa dhara Buku Lidara-Likewahhu Deo, 'Ngati dhara ade ro do ta pegabbho ke ne mili ne eiloko do wie muri mada ne.' " **39** (Ne pedabbho Yesus do naanne, jhara lua Henga Deo, do medaeta hamme ri ddau do parahajha pa No. Rowi pa dhara awe do naanne adho do wie dae ne Henga Deo ne, rowi adho dae Yesus do pekelode ri lua made No ne.) **40** Ae ne ddau he do dhanno ne lipedai Yesus do naanne, hakku era ri telora ro do lii, "Ddau do nadhe rae here dho ke ta do adho ri, ta Nabi do naanne!" **41** Do wala he ri do lii, "Nadhe ke ne Duae Mone ma'i-Mone golo ne!" Tapulara era lema do lii, "Ah, ta mina-mii hakku ne Duae Mone ma'i-Mone golo ne, dakka ngati Galilea? **42** Pa dhara Buku Lidara-Likewahhu Deo, do era do hure do bhuke, ta do ne Duae Mone ma'i-Mone golo ne, kolo loro Daud do ta dakka ngati Betlehem, ngati rae

nga kowa Daud." **43** Pa pedakka ta jhari ke ne ddau do na harre ta pebhata heddau nga heddau jhara lua Yesus ne. **44** Era do ddhei ta kappe Yesus, tapulara bhule dho heddau he do la kappe No. **45** Ta dhai ta bhale ke ne Mone Jaga Ammu Deo he, do pepu ta la kappe Yesus ne; moko ta kebhali ke ne kattu-katu mone tunu-menahu he nga do Farisi he pa ro, "Ta nga hakku do dho aggo No ri mu ma dhe?" **46** Ta bhale ke ri mone jaga do na harre, "Wah, bhule de dho ddau do pedai lii mii No!" **47** Ta lii ke ne do Farisi he, "Jaga ke mu hedhe ta do alla ke pepehuli ri ddau do naanne?" **48** Do era ke ngati mone pereda di kiadho ngati do Farisi he do parahajha nga No? **49** Tapulara ne ddau lowe do na hedhe, adho do tada lidara Musa. Jhe ta mina mii lema ro hidhe ddau do alla ke pehammi ne lua-unu kolo taddhu." **50** Heddau ngati do Farisi do na harre, Nikodemus do ngaddi ta dakka la nga Yesus. Ta lii ke Nikodemus pa do Farisi do wala he, **51** "Pedutu nga Uku, heddau ddau ie dho ta wole ki do adho dae do dhanno ne lilolo nga do dho pereha dae ne wui-ai wui tao no." **52** Ta bhale ke ri ro pa Nikodemus, "Adho ke ta au lema ngati Galilea? Pereha miha we ri au pa dhara Buku Lidara-Likewahhu Deo! Do ta ngadde ri au ta do dho bhule nabi do dakka ngati Galilea!" **53** Ta alla pemina harre ta bhale ke ne ddau he hari-hari la ammu.

8:1 Tapulara Yesus ta kako No la Lede Zaitun. **2** Bhale ma jhammi-ae he, rai jhammi-ae-ae ta kako ke No la Ammu Deo, ta ae le ke ne ddau do dakka la nga No. Ta mejaddhi ke Yesus jhe jhari ta wie liajha. **3** Pa dharar awe do naanne ta dakka ke ne guru-guru aigama he nga do Farisi he, nga aggo heddau mobanni do abo ta kappe pa dhara nga tao lua kenyo. Ta lii ke ro pa mobanni do naanne ta titu pa telora, **4** moko ta lii ke ro pa Yesus, "Ama Guru, ne mobanni do nadhe do abo ta kappe pa dhara nga kenyo. **5** Pa dhara lidara Musa, do era ne uku, kinga mobanni do mina hedhe do jhamma ta tuke ri wowadu tade made. Pa dhara awe nadhe, mina mii ne lii Ama?" **6** Ne kebhali ri ro mina harre, tu ta hie Yesus. Tapulara ta peru'u-anni we Yesus jhe huri worai ri kolo-ku'u No. **7** Ta pee ke ri ro nga pehahhe Yesus, moko ta pekaddhe ke ri Yesus ne kattu No, jhe lii pa ro, "Nadu pa telora mu do dho bhule nga lubhu harro nga menyilu, no ke ne

do petari rai ne do tuke ne mobanni do nadhe ri wowadu." **8** Ta alla pemina harre ta peru'u-anni ke Yesus jhe huri worai ri. **9** Ta rangnge ri ro ne lipedai Yesus mina harre, ta langnga ke ro heddau-heddau ngati era do naanne jhari ngati do rihi pemuri. Pedakka rahi, hiha Yesus ke nga mobanni do naanne. **10** Moko ta pekaddhe ke ri Yesus ne kattu No, jhe lii No pa mobanni do naanne, "Hhai ke ro la mii hari-hari? Bhule dho do wole au?" **11** Bhale ri mobanni do naanne, "Bhule dho Ama ee." "Ie ke," ane Yesus, "Wae le dho ma Ya ta wole au. Pa awe nadhe kako we au, jhe bhole tao ri lubhu nga menyilu." **12** Ta pedai lii ri ke Yesus nga ddau lowe he, "Ya ke dhe ne teleo raiwawa dhe. Ddau do pedute Ya, adho ke no do narru pa dhara kerabba, tapulara do unu ke ri no ne teleo muri mada ne." **13** "Pa dhara awe nadhe ta pika wari-anni ke Au, ne jhara lua ngi'u au miha," ne ane do Farisi he pa Yesus, "Ne lilolo-kebhonye Au do napoanne adho do petu." **14** Ta bhale ke ri Yesus, "Maji le ma ta peteleo ri Ya, ne jhara lua ngi'u Ya miha, ne lilolo Ya do napoanne do petu, rowi do toi ri Ya ta ti mii ne dakka Ya, jhe ju la mii Ya ne kako. Jhe toi dho ri mu ti mii ne ddakka Ya, jhe juu la mii Ya ne kako. **15** Pehappo ri mu hala ddau nga pake loro jhara ddau raiwawa ne; Ya ngaddi ta happo hala ie ta heddau he. **16** Kita do ngaddi he Ya happo hala ddau, lihappo Ya do napoanne do mola do mira, rowi adho ta Ya he we miha; Ama do pepue Ya ne do era hela'u nga Ya. **17** Pa dhara lidara Musa do hure do bhuke mina hedhe: Ne lilolo do petu ne, kinga lilolo ti do dhue ddau. **18** Ne do peteleo jhara lua ngi'u Ya dhe, era do dhue ddau -- Ya miha nga Ama do pepue Ya dhe." **19** "Ne ama Au ne, nmai pa mii ke?" ne ane ro. Bhale ri Yesus pa ro, "Tade dho Ya ri mu, mina harre lema Ama Ya. Kita do tade Ya ri mu, do bhara tatu ke ta tade lema Ama Ya ri mu." **20** Hari-hari ne do pale ri Yesus ne do na hedhe, do pale ri No pa dhara Ammu Deo, pa dhara nga ajha ddau he ri No pa ni, peumu nga patti-patti era jhula doi he. Tapulara dho heddau he do kappe Yesus, rowi do dho dhai dae ne awe ne. **21** Ta lii ri ke Yesus pa ro, "Do ta kako Ya, jhe do ta kale Ya ri mu, tapulara do ta made mu pa dhara lubhu harro nga menyilu mu. La era do ta kako dhe nara dho mu ta kako la ni." **22** Moko ta lii ke ne mone pereda do Yahudi he, "Wue marra No ta tabbhu-anni rowi ne lii No, 'La era do ta kako Ya

dhe, nara dho mu ta dhai la ni.' " **23** Moko ta lii ke Yesus pa ro, "Mu hedhe do dakka ngati dha'i dhe, tapulara Ya do dakka ngati dhida nidhe. Mu hedhe ngati raiwawa dhe, Ya dhe adho ngati raiwawa do nadhe. **24** Rowi do mina harre ke hakku lii Ya mu, ta do ta made mu pa dhara lubhu harro nga menyilu mu. Jhe do tarra, do ta made pa dhara hari-hari lubhu harro nga menyilu mu, ki do dho parahajha mu, ta do Ya ke dhe, No ne do pale ta: 'YA DO ERA'." **25** Ta kebhali ke ro, "Ne pa petu ne au dhe, nadu ke?" **26** Bhale ri Yesus pa ro, "Ne nga ke ne guna ri, ta pedai lii nga mu? Hee ko do ae lai ne jhara lua mu, do ta pedae nga do ta pehappo ri Ya penaja nga mu. Tapulara, No do pepue Ya dhe, ne do nara ta parahajha. Jhe do ta pepeke ke ri Ya pa raiwawa dhe ne do dhanno ri Ya ngati No." **27** Tada dho ro ne nga ne do pedae ri Yesus nga ro he, ta do pedae jhara lua Ama. **28** Rido mina harre ke ta lii ke Yesus pa ro, "Mata ki alle ke ri mu pepe dhede Ana Ddau Raiwawa, do ta toi ke ri mu, ta do ya ke dhe ne do pale ta: 'YA DO ERA', nga do ta toi ri mu, ta do bhule hahhi he ne do tao ri Ya do ngati ngi'u Ya miha. Ne do pale ri Ya, wata ke ngati ne nga ne do ajha ri Ama pa Ya. **29** Jhe No do pepue Ya ne, do era hari nga Ya. Ngaddi dho Ya ta hane miha ri No, rowi ne do jhagge ri Ya wata ke do pemengallo dhara No we." **30** Ta alla Yesus pepali hari-hari ne na harre, ae ne ddau he do parahajha pa No. **31** Ta alla pemina harre ta lii ke Yesus pa do Yahudi do parahajha pa No he, "Kinga do muri mada ke mu pedutu nga liajha Ya, do tarra-tarra ke mu ta ana hekola Ya, **32** moko do ta tade ke Deo do petu ne ri mu, jhe ri do mina harre ke, do ta golo ke mu peballa kattu." **33** "Jhi hedhe ana-appu Abaraham, ngaddi dho jhi ta jadhi naannu ie ta pa nadu we! Ne nga ne lua pedabbho Au nga lipali, 'Do ta peballa kattu mu?'" **34** "Do petu tarra ne lii Ya do nadhe," ane Yesus pa ro, "Ddau do tao lubhu-harro nga menyilu, do jadhi ta annu ke ri lubhu harro nga menyilu. **35** Jhe heddau naannu adho do nara ta pee halla-anni pa telora a'a-ari, jhe kinga ana do nga era halla-anni pa telora a'a-ari. **36** Rowi do mina harre ke, kinga golo ke mu peballa kattu Ana, do balla kattu tarra-tarra ke mu. **37** Tarra, do toi ma mu ri Ya ta do ana-appu ri Abraham. Ta mina harre lema, do ddhei mu ta pemade Ya, rowi do dho wae mu ta hamme ne liajha Ya. **38** Ne nga ne do ngadde ri Ya pa Ama,

naanne ke ne do peke ri Ya. Bhale ri mu do tao ne nga ne ajha ri ama mu pa mu." **39** Ta bhale ke ri ro, "Ama-appu jhi Abraham." Ane Yesus pa ro, "Kita do petu-tu ma mu ta ana-appu ri Abraham, do bhara ta tu ke mu ta tao ne lai do tao ri Abraham. **40** Ne do pedhae pa mu, lua mola-mira do dhanno ri Ya ngati Deo, tapulara do ddhei mu ta pemade Ya. Abraham adho do tao lai do mina harre! **41** ne do tao rowi mu, ne nga ne do tao ri ama mu miha." Bhale ri ro, "Jhi hedhe adho ana-ana ngati lua kenyo-langa-huka. Ama jhi wa ta ke heddau we, Deo we miha." **42** Moko ta bhale ke ri Yesus pa ro, "Kita Deo ma ne Ama mu, moko do tatu ka mu ta do ddhei nga Ya, rowi Ya dhe do dakka ngati Deo. Ne dakka ya adho pedutu nga lua ddhei ya miha, tapulara No ke ne do pepue Ya. **43** Tanga mu hakku do tade ne do peke ri Ya? Taga tari do dho makka mu ta dhanno ne liajha Ya. **44** Wango ke ne ama-appu mu, jhe ri do mina harre ke hakku tao mu pedute nga lua ddhei ama mu do naanne. Rai tare ti petari-rai, do jadhi ta mone pemade ddau. Ngaddi dho no ta anga jhara nga lua mola mira, rowi pa no adho do era nga lua mola-mira. Kinga tao ke nolua pote nga appi, napoanne ke ne lai do jhamma ne pa no, rowi do mina harre ke ne amma no ma. No do pote do appi, jhe no ke ne kepue lua pote nga appi ne. **45** Tapulara ne do pedae ri Ya lai molamira, jhe taga tari mina harre ke hakku do dho parahajha mu pa Ya. **46** Nadu ti telora mu do nara ta peteleo ta do Ya dhe do nga lubhu harro nga menyilu? Kinga lua mola mira ne, ne do peke ri Ya, ta nga mu hakku do dho parahajha pa Ya? **47** Ddau do dakka ngati Deo, do pedhanno nga lipedai Deo. Tapulara mu hedhe adho ngati Deo, ri do mina harre ke hakku do dho wae mu ta pedhanno nga ya." **48** Ta bhala ke ri do Yahudi he pa Yesus, "Ta do adho ke ta do petu tarra, ne lii jhi ta Au dhe do Samaria do kewajje ri rani?" **49** Bhale ri Yesus, "Kewajje dho Ya ri rani. Ya dhe do takke pekerihe Ama Ya tapulara mu, ta kare ta menihe Ya. **50** Adho ya do kale ngara tu ngi'u miha. Do era ma hahhi ne do peato lua pekerihe Ya, jhe No ke ne do pehappo hala ne. **51** Do petu tarra ne lii Ya dhe, ddau do pedute ne lipedai Ya, adho ke no do ta made ri lohe la lodho do nami-mii ne." **52** Moko ta lii ke ne do Yahudi he pa Yesus, "Pa awe nadhe roi tarra-tarra ke ri jhi, ta Au dhe do alle ke pekewajje ri rani. Abraham le miha alla ke pemade,

mina harre lema hari-hari nabi. Tapulara ane Au, 'ddau do pedute ne lipedai Ya, made dho ke no lohe la lodho do nami-mii ne.' **53** Kinga Abraham mi ha nga hari-hari nabi he alla pemade, Au dhe nadu rike? Ta rihi mina mii ri ko Au ngati ama jhi Abraham!" **54** Bhale ri Yesus, "Ki ta do ta kale ngara he Ya tu ngi'u Ya miha, lua napoanne bhule dho nga guna nga-nga. Ne do takke pekerihe Ya, wala dho ke ngati Ama Ya do ege rimu ta Deo mu, **55** jhe ne pa petu ne, adho ma No do tade ri mu. Tapulara ri Ya do tade No, jhe ne lipedai No do pedute ri Ya. **56** Ama mu Abraham do dhai mengallu dhara ro do ta ngadde ri no, ne lodho unu Ya ne. Do ngadde ke ri no, jhe do mengallu dhara No!" **57** Moko ta li ke ne ddau lowe he pa Yesus, "Ne pemuri Au dhe, dhai de dho ta lammi nguru bhue ttau, do ngadde ke Abraham ri Au?" **58** Ta bhale ke ri Yesus, "Do tarra-tarra ne lii Ya pa mu: nga do dho metana dae Abraham, do lore keya peera." **59** Moko ta pidhi wowadu ke ne do Yahudi he, tu ta tuke Yesus, tapulara ta pe hira-anni ke Yesus jhe langnge No ngati Ammu Deo.

9:1 Pa dhara nga kako Yesus ta ngadde ke ri No heddau do bhaddu rai ti awe ta metana. **2** Moko ta kebhalo ke ne ana hekola Yesus he, "Ama Guru, ta nga ne ddau do nadhe hakku metana nga bhaddu? Taga tari lubhu harro nga menyilu do tao ri no miha, we taga tari lubhu harro nga menyilu do tao ri ina nga ama no?" **3** Ta bhale ke ri Yesus, "Hakku bhaddu no, adho taga tari lubhu harro nga menyilu no, jhe adho lema taga tari lubhu harro nga menyilu ina nga ama no, tapulara mita ie ke ta ngadde ri ddau ne kuaha Deo do jhagga pa dhara ngi'u no. **4** Pa dhara awe anni lodho ko, do jhamma ke di ta jhagga ne lua jhagga No do pepue Ya dhe. Do dhai ne awe maddha, jhe nara dho ke heddau he ta jhagga. **5** Nga era ko Ya pa danni raiwawa do nadhe, Ya ke ne teleo raiwawa ne." **6** Ta alla Yesus peli mina harre, ta penyi'o ke ri No ne ilu No la worai, jhe pehiwo ri No ne ilu No ne nga worai. Ta alla pemina harre, ta pelobe ke ri No pa namada ddau do naanne, **7** jhe lii No, "Kako we au la labbho ne tanga-mada au la Eilobo Siloam." (Siloam pa lii rai di 'Ddau pepu'.) Moko ta kako ke ne ddau do naanne la labbho ne tanga-mada no ne. Ta dhai no ta bhale, ta nara ke no ta ngaddi ne nga-nga. **8** Ne do rae do kowa no he nga ddau-ddau do ngadde

no pa do uru jhara he do era ta hemata-mata ai ta ami ne nga-nga he pa ddau, ta lii ke ro hari-hari, "Adho ke ta no ma dhe ne ddau do tima ta hemata ai ta ami ne nga-nga ne?" **9** Era do lii, "Tarra, no ke." Tapulara era ri ma do lii, "Adho, no dhe do miga ta pehela'u worawwu he we ddau do naanne." Tapulara ta lii ke ne ddau do naanne ma miha, "Do tarra ke ta Ya ke Ya ke dhe no." **10** Ta kebhali ke ro pa ddau no naanne, "Mina mii ne jadhi, hakku nara au ta ngaddi wari?" **11** Ta bhale ke ri ddau do naanne, "Ri ddau do ne ngara No Yesus, do pehiwo lubhu hudi, jhe pelobe ma namada ya, jhe lii pa ya, 'Kako au la labbho ne tanga mada au la Eilobo Siloam.' Moko ta kako ke ya. Pa dhara nga labbho ri ya ne tanga mada ya ne, ta nara ke ya ta ngaddi ne nga-nga." **12** Ta kebhali ke ro, "Nnai ke la mii ne ddau do naanne?" Bhale ri no, "Toi dho ke ri ya ta nnai pa mii-mii ri No." **13-14** Ne lodho pehiwu worai ne Yesus nga ilu ne, do lakka pa lodho Pengaha-ih. Ta aggo ke ne ddau do naanne ri ddau he la nga do Farisi he. **15** Ta kebhale ke ri do Farisi he pa ddau do naanne, mina mii ne loro jhara hakku nara no ta ngaddi ne nga-nga. Ta bhale ke ri ddau do naanne, "Tao ri wolubhu ri No pa na mada ya, jhe labbho ri ya ri ei, moko ta ngaddi he ke ya." **16** Ta lii ke do parri ngati do Farisi he, "Do teleo ke ddau do tao lai do naanne ta adho ddau do ngati Deo, rowi adho No do pedhuli nga lodho Pengaha-ih." Tapulara lii do wala he ri, "Mina mii ne jadhi, ddau do nga lubhu harro nga menyilu ne nara ta tao lua madalae-lua madalae do mina hedhe?" Moko ta jadhi lua pehihu pa telora ro. **17** Moko ta kebhali ke ne do Farisi he pa ddau do naanne ri, "Mina mii pa pe nge au ne jhara lua ddau do peie au ne, hakku nara au ta ngaddi?" Bhale ri ddau do naanne, "Nabi No." **18** Tapulara wae dho ta parahajha ne kattu do Yahudi he, ta do ne ddau do naanne do bhaddu tarra pa uru jhara he, tapulara pa dhara awe nadhe do nara ke ta ngaddi wari. Ri do mina harre ke, ta pedoa ke ri ro ne ina nga ama ddau do naanne, **19** jhe kebhali pa ro, "Do tarra ke ne ana mu dhe ta do bhaddu rai ti awe ta metana? Mina mii no ne nara ta ngaddi ri pa dhara awe nadhe?" **20** Ta bhale ke ri ina nga ama ddau do naanne, "Do tarra, ta no dhe ana jhi jhe do bhaddu tarra no rai ti awe metana. **21** Tapulara mina-mii hakku nara no ta ngaddi bhale wari pa dhara awe nadhe, toi dho ri jhi. Jhe nadu ne do peie no, toi le dho

ma ri jhi. Kebhale we pa no ma miha, rowi no miha do kepai ke, do nara ke ta bhale miha ri no." **22** Hakku lii ne ina nga ama ddau do naanne mina harre rowi do meda'u ro penaja nga mone pereda do Yahudi he; rowi do hela'u lii ke ro, ta do nadu we do ketarra ta Yesus ke ne Duae Mone ma'i-Mone golo ne, ie dho ke ta maho la dhara ammu hebhajha. **23** Taga tari do mina harre ke hakku ta lii he ke ne ina nga ama ddau do naanne, "Do kepai ke no, kebhali we pa no ma miha." **24** Moko ta pedoe ke ri ro ne ddau do naanne, jhe lii pa no, "Dhede ko au hu pa, ta do ta pali do petu-petarra au. Ne toi ri jhi ne ddau do naanne, dau do nga lubhu harro naga menyilu." **25** Moko ta bhale ke ri ddau do naanne, "ddau do nga lubhu harro nga menyilu ko No, adho ko, toi dho ri ya. Tapulara we, hahhi lai ne do toi ri ya, do uru he, ya dhe do bhaddu, jhe pa dhara awe nadhe, do nara ke ya ta ngaddi ne nga-nga." **26** Moko ta lii ri ke ro pa no, "Ne nga ne do tao ri no pa au? Mina mii ne tao ri No hakku nara au ta ngaddi?" **27** Bhale ri ddau do naanne, "Do alle ke ri ya pepedhire pa mu, tapulara wae dho ri mu ta dhanno. Ta nga hakku do dho wae ri mu ta dhanno? Wue marra mu do ddhei ta jadhi ana hekola No lema?" **28** Moko ta pedaddhe ke ne ddau do naanne ri ro, jhe lii pa no, "Au ke dho ne ana hekola No; adho jhi! Jhi hedhe ana hekola Musa. **29** Do toi ke ri jhi ta do alla ke Deo pepedai lii nga Musa. Tapulara jhara lua ddau do nadhe, toi dho ri jhi ta dakka ngati mii No." **30** Ta bhale ke ri ddau do naanne, "Dhai madalae tarra, toi dho ma ri mu ta ti mii ne dakka No, tapulara alle ke ya pepeie ri No, hakku nara ke ya ta ngaddi. **31** Ri ya miha do toi ke, ta Deo adho do wae ta pedhanno nga ddau do nga lubhu harro nga menyilu, titu wata nga ddau do takke pekerihe Deo we, nga do pedute ne lua ddhei No. **32** Rai tare ta era raiwawa, ngaddi de dho ta rangngi ta do era ddau do bhaddu rai ta metana do nara ta ngaddi ne nga-nga. **33** Ki do adho ma ne ddau do naanne do ngati Deo, nara dho No ta tao ne nga-nga." **34** Ta bhale ke ri ro, "Ne nga? Au dhe do tobo ri lubhu harro nga menyilu rai tare ta metana, ddhei ta ma ajha jhi ri ko ma ri au!" Moko rai ngati awe do naanne ta lii ke ro pa no ta bhole maho la dhara ammu hebhajha. **35** Ta rangngi Yesus ta do alle ke pehudhe ne ddau do naanne ngati ammu hebhajha. Ta kale ke ri Yesus ne ddau do naanne, jhe lii pa no, "Parahajha au pa Ana Ddau

Raiwawa?" **36** Ta bhale ke ri ddau do naanne, "Nadu ke No we Muri? Rubu ko we dhara ta peke pa ya, mita ie ya parahajha pa No." **37** Bhale ri Yesus pa no, "Do ngadde ke No ma ri au. No ke do nee do pedai lii dhe nga au pa dhara awe do nadhe." **38** "Parahajha ke ya, Muri," ne ane ddau do naanne, jhe mejura no pa hedhapa Yesus. **39** Ta lii ke Yesus, "Ne dakika Ya ma danni raiwawa do nadhe, tu ta ma pehappo hala ke, mita ie ddau do bhaddu nara ta ngaddi, jhe ddau do ngaddi jadhi ta do bhaddu." **40** Do parri ddau do Farisi do era paanne do dhanno ta do lii mina harre Yesus, moko ta kebhali ke ro pa Yesus, "Ne pedabbho Au, ta jhi hedhe do bhaddu lema ke?" **41** Ta bhale ke ri Yesus, "Kita do petu mu ta do bhaddu, moko bhule dho ke mu nga lubhu harro nga menyilu. Tapulara rowi do lii ma mu, 'Do ngaddi ma jhi' na panne ne pa petu ne do pa dhara lubhu harro nga menyilu ke mu."

10:1 "Do petu-petarra ne lii Ya do nadhe: Ddau do maho la dhara bhaddo, jhe do kewajji jhara kolo lau, adho do lake jhara ubha kelae, ddau napoanne do mena'o nga do raba unu-oha ddau. **2** Tapulara ddau do maho jhara ubha kelae, no ke ne mone bhata ki'i he. **3** Ne mone jaga ubha kelae bhaddo ne, do ta boka ubha kelae tu mone bhata do naanne, jhe ne ki'i he do ta pedute ne lipedai no ki pedoa ri no ne ngara ki'i hengi'u-hengi'u, jhe lere jhe kalau ro ju la tele. **4** Ki dhai ke la tele, ne mone bhata ne do ta kako uru jhara ke pa hedhapa jhe ne naki'i no he do ta pedute ke no ti kejhunga rowi do tade ke ri ro ne lipedai no. **5** Ki ddau do wala, adho ro do wae ta pedute, ta ju la'a ta perai we ro ngati ddau do naanne, rowi do adho do tade ri ro ne lipedai no." **6** Pedhire ri Yesus ne lipehakku do nadhe, tapulara tada dho ro ne nga ne lua pedabbho Yesus ne. **7** Moko ta lii ke Yesus, "Do petu-petarra ne lii Ya do nadhe: Ya ke dhe no kelae tu ki'i he. **8** Hari-hari do dakika uru jhara ngati Ya, do mena'o nga do mone raba unu-oha ddau, jhe ne lipedai ro adho do wae ta dhanno ri ki'i he. **9** Ya ke ne ubha kelae ne. Nadu do maho jhara Ya do ta helama ke; maho-kelua, jhe nara no nga'a-nginu. **10** Ne dakika do mena'o wata ke ta la mena'o we, ta la pemade nga ta la peapa we. Tapulara ne dakika Ya mita ie ke ddau raiwawa ta na ra muri mada -- muri mada pa dhara kereja-kenata.

11 Ya ke ne mone bhata do woie ne. Mone bhata do woie do ta jhole ne ngi'u no tu naki'i-naki'i no. **12** Ddau nga'a-kehiwa, do adho mone bhata jhe do adho lema mone unu ki'i he, kinga dakka ngaka addu, do ta meda'u ke jhe perai, jhe hani ne ki'i he, ki ngadde ri no ta dakka ne ngaka addu ne. Moko ne naki'i do na harre ta luru he ke, jhe menyabbha kebali-bali ri ngaka addhu do naanne. **13** Ne ddau nga'a kehiwa do naanne do ta perai, rowi hakku jhagga no taga tari do nga'a kehiwa he we no. Adho do era nga lua pedhuli nga naki'i-naki'i he. **14-15** Ya ke ne mone bhata do woie ne. Mina mii ne tade Ya ri Ama, jhe ne tade Ama ri Ya, mina harre lema ke ne tade Ya ri naki'i-naki'i Ya he, jhe ro lema do tada ri Ya. Do ta jhole ri Ya ne ngi'u Ya tu ro. **16** Hee ri ko ne naki'i-naki'i do wala ri do unu ri Ya lema adho do maho ma kejie naki'i do na hedhe. Ro lema do jhamma ta kewolo ri Ya, jhe do ta dhanno lema ri ro ne lipedai Ya. Ro hari-hari do ta jadhri ta hekewolo naki'i ke, jhe ne mone bhata ne heddau we. **17** Do ddhei Ama nga Ya rowi do jhole ri Ya ne ngi'u Ya, mita hamme wari ri Ya. **18** Bhule dho ie ta heddau do nara ta aggo wari ngati Ya. Jhe ki jhula ri Ya, do jhula pedutu nga ddhei Ya ma miha. Do nga kuaha Ya tu ta jhole no, jhe do nga kuaha lema Ya ta aggo no bhale wari. Naanne ke ne tenge do hamme ri Ya ngati Ama." **19** Taga tari do lii mina harre Yesus, moko ta jhari ke ne do Yahudi he ta pehala. **20** Ae ne do lii, "Alle ke No pekewajje ri rani. Do wujhu No dhe! Tanga ke mu hakku pedhanno nga No?" **21** Tapulara era lema do lii, "Ddau do kewajje ri rani, adho do nara ta pedai lii mina hedhe. Nara wango ta peie do bhaddu, jhe nara ta ngaddi wari?" **22** Pa Yerusalem, do era pa dhara pehenge ri ddau he ne Lodho Pemeringe Ammu Deo ne. Pa awe naanne, do awe meringi. **23** Do pa dhara nga kako Yesus pa Kehale Salomo, do pa dhara Ammu Deo ne. **24** Pa awe naanne ta dakka ke ne do Yahudi he la pekupu pekehero Yesus. Ta lii ke ro, "Hape la mii ke Au dhe ne hani jhi pekepapi? Pika ko we Au molo-mola, ki do tarra-tarra ke ta Au ke ne Duae Mone ma'i-Mone golo ne?" **25** Bhale ri Yesus, "Alla ke Ya peli pa mu, tapulara wae dho mu ta parahajha. Ne lai-lai do jhagga ri Ya pa dhara nga Ama Ya, do nara ke ta peteleo ma ne jhara lua Ya. **26** Wae dho mu ta parahajha rowi do adho mu do maho ta naki'i-naki'i Ya. **27** Naki'i-naki'i Ya do pedhanno nga lipedai

Ya. **28** Do tada ro ri Ya, jhe do pedute Ya ri ro. Pa ro do wie ri Ya muri mada do petu nga do peloro ne, jhe do pelohe la lodho do nami-mii ne, adho ke ro do ta made ri. Bhule dho heddau he do nara ta raba ro ri ti dhara wolaabba Ya. **29** Ama Ya ke ne do alla pejhula ro pa Ya, jhe do kerihi ngati hari-hari. Jhe bhule dho ie ta heddau he do nara ta la raba ro ngati dhara wolaabba Ama. **30** Ya nga Ama do jadhi ta hahhi we." **31** Moko ta aggu wowadu ke ne do Yahudi he ta tuke Yesus. **32** Tapulara ta lii ke Yesus pa ro, "Do ngadde ke Ya ma ri mu ta do alla ke petao lai do woie, lai do lii Ama pa Ya. Ngati hari-hari do na harre, do nami ke we ne do hala ne, hakku ddhei mu ta tuke Ya ri wowadu?" **33** Ta bhale ke ri do Yahudi he, "Adho taga tari lai-lai do woie do tao ri Au he, ne ddhei jhi ta tuke Au ri wowadu, tapulara taga tari Au do kare do menihe Deo. Au heddau ddau raiwawa, ddhei ta peja'a-anni ne ngi'u Au ta jadhi Deo." **34** Moko ta bhale ke ri Yesus, "Ta do adho ke pa dhara Buku Lipedara mu do hure do bhuke; ane Deo, 'Mu hedhe, do deo lema?' **35** Do toi ri di, ne nga ne do hure do bhuke pa dhara Buku Lidara-Likewahhu Deo, do tuu lohe la lodho do nami-mii ne ke. Hakku, ki ri Deo do pali ke ta 'deo' pa ddau-ddau do hamme ne lipedai No, **36** ta nga mu hakku lii pa Ya ta do ta kare-menihe Deo, ri do pali Ya dhe ta Ana Deo? Jhe Ya dhe do pidhe ri Ama, jhe pepue Ya ma raiwawa do nadhe. **37** Ki do adho Ya do jhagge ne lua jhagga do lii Ama pa Ya, bhole parahajha we nga Ya. **38** Tapulara rowi do jhagge ri Ya ne lua jhagga do lii Ama ne pa Ya, parahajha we pa ne nga ne do tao ri Ya he, maji lema mu ta do dho parahajha pa Ya. Jhe ri do mina harre ke ta toi nga ta tada ke mu mu ta do Ama do pee ma ta jadhi hahhi nga Ya, jhe Ya lema do pee ta jadhi hahhi we nga Ama." **39** Moko ta kele ke ri ro ne loro jhara tu ta kappe Yesus, tapulara ta peludu-anni ke Yesus ngati ro. **40** Ta bhale ke Yesus la hebhakka Loko Yordan, la era pejhiu Yohanes do uru he, jhe pee No pa ni. **41** Ae ddau ne dakka la nga No. Ta lii ke ro, "Yohanes tao dho lua madalae-lua madalae, tapulara hari-hari ne do pale ri no jhara lua ddau do nadhe do petu." **42** Moko ae ne ddau pa ni do parahajha pa Yesus.

11:1 Era heddau do pee pa Betania, ne ngara no Lazarus, do pee

hela'u-la'u nga nawanni no Marta nga Maria. **2** Maria ke ne mobanni do tude rubhebho Muri ne ri eiloko-wwau-mangngi, jhe hae ri rukattu no. Pa dhara hewari, ta lakka ri paddha ke Lazarus. **3** Ta pedhai lii ne nawanni he hari do dhue pa Yesus nga lii, "Muri, nee ke ne namone jhi ne, do ddhei Muri ne, nee ke do paddha." **4** Ta rangnge ri Yesus ne lii do naanne, ta lii ke No, "Jadhi dho No ta made rowi banyaki do nadhe. Hakku jadhi ne nadhe. Hakku jadhi ne nadhe, mita pekelode Deo ke, jhe hari lema, mita ri no, Ana Deo ta pekelode ke." **5** Yesus do hajha nga Marta, Maria nga Lazarus. **6** Tapulara ta rangnge ne lipaddha Lazarus ne, ta pekebakka-anni ko ke Yesus pa anne dhue lodho ri. **7** Ta alla pemina harre, jhe itu lii Yesus pa ana hekola No he, "Mai we di ma bhale la Yudea." **8** Ta bhale ke ri ro, "Ama Guru, ta itu kowe ne do Yahudi he, ddhei ta tuke Muri ri wowadu, jhe pa awe nadhe ri, ddhei ke Ama ta bhale ri la ni?" **9** Ta lii ke Yesus pa ro, "Ta do adho dhe ngine, ki anni-lodho, ne tui ne ta henguru dhue ja? Ddau do kako pa awe anni lodho, adho no do ta kedune rowi do ngadde ri no ne teleo raiwawa dhe. **10** Tapulara ddau do kako pa dhara awe maddha, do ta kedhune no, rowi do adho do era ne teleo pa no." **11** Mina harre ke ne lii Yesus. Ta alla pemine harre ta lii ri ke No, "Ihi-anga di Lazarus, nmai ke do bba'i, tapulara do ta kako ke Ya la peree no." **12** Ta lii ke ne ana hekola Yesus he, "Muri, ki do ta bba'i ke we Lazarus, do medae ma no ta ie." **13** Ne pedabbho Yesus hakku lii No mina harre, ta peke ta do alla ke Lazarus pemade. Pa dhara peira ri ana hekola he, ne pedabbho Yesus do naanne, ta do ta bba'i mi pa tima he we Lazarus. **14** Ro do mina harre ta lii mola-mola he ke Yesus pa ro, "Alla ke Lazarus pemade. **15** Tapulara, do mengallu dhara lema Ya, ri do adho Ya do era pa ni, rowi do rihi ie tu mu, mita nara mua ta parahajha. Mai we doi ma kako la nga Lazarus pa dhara awe nadhe." **16** Tomas do pedoe lema ta "Do kedue" ne, ta lii ke no pa ihi-anga no he, "Mai we di ma pedute No, la'a we nota made le di hela'u-la'u nga No!" **17** Ta dhai Yesus la era do naanne, appa lodho ke Lazarus ne alla pemade. **18** Betania do peumu nga Yerusalem, era ma ne jjhau ne ta tallu kilo he. **19** Do ae ke ne do Yahudi do dakka la heahu Marta nga Maria tu ta lii-anga nga ro, ri lua made Lazarus namone ro ne. **20** Ta dhai ta rangnge ri Marta ta do dakka ke

Yesus laanne, ta mahhu-anni ke no la peabu nga Yesus, bhale Maria do pee pa ammu we. **21** Ta lii ke Marta pa Yesus, "Muri, ki ta do era he Muri pa dhe, awe do naanne, do bhara tatu ta do dho made ne tuahhu jhi ne. **22** Maji lema ta mina harre, toi ma ri ya ta do pa dhara awe nadhe lema do ta wie ma ri Deo, ne nga we ne do ame ri Muri." **23** Ta lii ke Yesus pa Marta, "Namone mu ne do ta muri bhale wari." **24** Ta bhale ke ri Marta, "Toi ma ri ya, ta do ta kaddhi bhale wari Lazarus, kinga dhai ta pekaddhi bhale wari ddau do made pa Lodho Pedakka Rahi Raiwawa." **25** Ta lii ke Yesus pa Marta, "Ya ke ne do wie muri mada nga do pekaddhi ddau do made. Ddau do parahajha pa Ya do ta muri no, maji lema ta do alla ke pemade. **26** Jhe ne ddau do muri, do parahajha pa Ya, made dho ke no lohe la lodho do nami-mii ne. Parahajha au pa lai do naanne?" **27** Bhale ri Marta, "Muri, parahajha ya ta Muri ke ne Ana Deo ne, Duae Mone mai-Mone golo ne do dakka ma danni raiwawa do nadhe." **28** Ta alla Marta pelii mina harre, ta kako ke no la pedoe Maria, tuahhu no ne, jhe pekewure ri no pa Maria, "Nee ke Ama Guru pa dhe, jhe do nmai ta kebhale au." **29** Ta rangnge mina harre, ta kaddhi ke Maria nga henginga, jhe kako la peabu nga Yesus. **30** Pa dhara awe do naanne, adho dae Yesus do maho la dhara rae ne. Do era ko ma No, pa era peabu Marta ne nga No. **31** Ta ngadde ta kaddhi Maria nga henginga-nginga la tele, ta pedute le ke ri ro, rowi pa dhara penge ro, do ta la tangi la raidare ne. **32** Ta dhai Maria la nga Yesus, jhe ngadde Yesus ri No, ta la lakku rutu ke no pa hedhapa Yesus jhe lii, "Muri, kita do era he Muri pa dhe, pa awe naanne bhara tatu ne namone ya ne made dho." **33** Ta ngadde Maria do tangi ri Yesus, mina harre lema ne do Yahudi do penau nga Maria he, ta hedui ke ne ade Yesus, jhe ruba dhara No nga Maria. **34** Moko ta kebhale ke ri Yesus pa ro, "Nnai pa mii no ne pedane ri mu?" Bhale ri ro, "Mai we la heleo ri Muri." **35** Moko ta tangi ke Yesus. **36** Ta lii ke ne do Yahudi he, "Heleo we, dhai tarra No ne hajha nga Lazarus!" **37** Tapulara hagghe era do lii, "Do bhaddu nara ma ri No ta peie, ta nga ri No hakku do dho labbe le Lazarus mita do dho made?" **38** Do dhai ruba dhara tarra Yesus, moko ta kako ke No la raidare ne. Ne raidare ne hewue ro'a lie jhe henabbhe ri wowadu do warena. **39** Ta lii ke Yesus, "Riho ko ne wowadu do

napoanne." Ta bhale ke ri Marta tuahhu do made ne, "Wo Muri ya, appa lodho ke no ne alla pepedane. Do bhara tatu ke ta do dhai wwau ke no."

40 Ta lii ke Yesus pa Marta, "Adho do alla ke Ya pelii pa au nginge ne: Kinga parahajha au, do ta ngadde ri au mina mii ne mone-ae higa Deo!"

41 Moko ta riho ke ri ro ne wowadu ne. Ta alla pemina harre ta tengara ke Yesus la liru jhe pali, "Ama, peha'e ri Ya ne kolo lii ie-ae pa Ama, rowi do alle ke pedhanno nga tanae Ya ri Ama. **42** Do toi ri Ya ta do era loro ma

Ama pa dhara dhanno nga tenae Ya, tapulara do ta pale ri Ya ne nadhe, tu ddau-ddau do era pa dhe; mita ie ke ro ta parahajha, ta do Au ke ne do pepue Ya." **43** Ta alla pemina harre ta peka ke Yesus nga lipeka do

maddu, "Lazarus, mahhu-anni we au!" **44** Moko ta mahhu-anni ke ne ddau do alla pemade do na anne. Ne ruai nga rubhebho no, era do keboro ko ri bhalla keboro he. Ta lii ke Yesus pa ddau do era paanne, "La ma'i ko ne bhalla keboro kae no he mita nara no ta kako nga woie." **45** Ae ne do

Yahudi do la heaho Maria he do parahajha pa Yesus, ta dhai ta ngadde ri ro ne lai do naanne. **46** Tapulara do parri ddau ti telora ro, era do kako la nga do Farisi he ta la peke ne nga ne alle petao ri Yesus ne. **47** Rido mina

harre ke ne do Farisi he nga kattu-kattu mone tunu-menahu he ta tao lua peowu ke nga Kattu-katu Aigama he. Ta lii ke ro, "Ne nga ke ne do jhamma ta tao ri di? Ne ddau do nadhe, do ae ke ne lua madalae do tao ri

No. **48** Kinga ta hane loro ri di mina hedhe do medae ke hari-hari ddau ta parahajha pa No. Jhe dai ne pedakka, ta dakka he ke mone peredda Roma ta ma peape ne Ammu Deo dhe nga hari-hari ddau-rai di!" **49** Heddau ti

telora ro, ne ngara no Kayafas, kattu mone-ae ngati mone tunu menahu pa ttau do naanne, Ta lii ke, "Mu hedhe tada dho nga-nga. **50** Ta do dho toi ke rowi mu, ta do taga ddau-rai, do rihi ie heddau ddau ta made, ngati apa

kerewe-rai hari-hari ddau-rai?" **51** Do ne pa petu ne, ne lii Kayafas mina harre, adho dakka ngati penge no miha. Tapulara mi heddau kattu mone-ae ngati mone tunu menahu pa ttau do naanne, ta pedara ke no, ta do

ta made Yesus tu do Yahudi. **52** Jhe do adho ta tu do Yahudi he we tapulara lema tu ta keworo nga ta peheujhu-headde ne ana-ana Deo do menyabbha kebalibali he. **53** Jhari ngati lodho do naanne ta pehela'u-lii ke

ne mone pereda do Yahudi he ta pemade Yesus. **54** Ri do mina harre ke

ngaddi dho ke ta pehhau-anni pa telora ddau lowe he pa kejie do Yahudi he. Ta pekaddhi ke Yesus ngati Yudea la hewue rae ne ngara rae do naanne Efraim do peumu nga kebhalla-ae. Ta pee ke No pa ni hela'u-la'u nga ana hekola No he. **55** Pa awe naanne do hedhara ke ne awe nga'a Kewahhu Paskah Yahudi. Ae ke ddau ngati roa nga kejobho do kao la Yerusalem tu ta la pekako ne lua pemmau-anni nga do dho dhai dae la lodho nga'a kewahhu do naanne. **56** Ta kale ke Yesus ri ro, jhe dhai ta awe ta pekupu ne pa Ammu Deo, ta lii ke ro heddau pa heddau "Mina mii pa penge mu? Wue marra No ta do dho dakika ma dhara lua nga'a kewahhu do nadhe." **57** Hakku lii ro mina harre, rowi do alla ke ne kattu-kattu mone tunu-menahu pepemahhu lipereda, mita ie ta nadu we ne do toi ne era pee Yesus, do jhamma ke ta pika pa ro, mita nara ri ro ta kappe No.

12:1 Anna lodho nga do dho dhai ne Lodho Nga'a Kewahhu Paskah ne, ta kako ke Yesus la Betania. Pa anne ke ne era pee Lazarus do alle pepekaddhe ri Yesus ngati dhara made ne. **2** Pa ni ta pemoko nga'a-nginu ke ro tu Yesus, jhe Marta ne do pemoko ne. Lazarus nga tamu-tamu he do mejaddhi hela'u-la'u nga Yesus ga nga'a. **3** Ta dhai ta dakika ke Maria nga aggu eiloko wwau mangngi era ma ta hetenga liter he ne ae, do dhai maha ne kebhue. Ta tude ke ri Maria pa rubhebho Yesus ne eiloko wwau mangngi do naanne, jhe hae ri rukattu no. Ta keopo ke ne ha'e ne wwau-mangngi pa hari hewue dhara ammu do naanne. **4** Tapulara ta lii ke Yudas Iskariot heddau ngati telora ana hekola Yesus he -- do pewie Yesus ne, **5** "Tanga hakku do dho pewie we ne eiloko wwau mangngi do nadhe nga kebhue tallu ngahu doi mela pudi, jhe pebhagi ne doi do na harre pa do kehia nga gahara?" **6** Hakku lii Yudas mina harre adho taga tari do heleo ri no ne do kehia nga gahara he, tapulara rowi no mone mena'o. Do kinga marra do ta aggu ri no ne doi ro he do peparru pa no, rowi no ne mone takka doi. **7** Tapulara ta lii ke Yesus, "Hane no petao ri mobanni do napoanne. Ne do tao ri no dhe tu ta pemoke ne lua pedane Ya ke. **8** Do kehia nga gahara do era loro ma patelora mu, tapulara Ya dhe adho ke do ta era ri nga mu." **9** Do ae ke ne do Yahudi he do rangngi ta do era ke

Yesus pa Betania, ri do mina harre ke ta kako ke ro la ni. Ne kako ro la ni adho ke ta taga hewe, tapulara lema do ddhei ta la heleo Lazarus do alle pepekaddhe ti dara made ne ri Yesus. **10** Taga ri lai do naanne ke, hakku ne kattu-kattu mone tunu menahu he do ddhei ke ta la pemade Lazarus le; **11** rowi taga ngati no ke hakku ae ke ne do Yahudi he do perai ngati ro jhe parahajha pa Yesus. **12** Bhale ma jhammi-ae he ta rangngi ke ne ddau he lowe do kako la rame nga'a kewahhu Paskah he, ta do petelora rujhara ke Yesus ta ju la Yerusalem. **13** Moko ta kako ke ro la aggu rrau palem jhe la mate Yesus, jhe nga hodha nga kelele, "Wue waje we Deo pedhede-pekemode. Medii melatu tu No do dakka nga ngara Deo. Helama tona ie tu Duae do Israel!" **14** Moko ta nara ke Yesus hengi'u keledai najawi, ta menya'e ke ri Yesus ne nakeledai do naanne. Moko ta tobo ke ne do hure do bhuke pa dhara Buku Lidara-Likewahhu Deo: **15** "Bhole meda'u wo peteri Sion! Heleo we, naanne ke ne Duae unu mu ne, do nga menya'e hengi'u keledai najawi!" **16** Pa dhara awe naanne, hari-hari ne harre adho dae do teleo pa ana hekola Yesus he. Tapulara ta alle Yesus pepekemode ri lua made No ne, jhe itu henge ri ro ta do ne nga ne do tao ri ddau he penaja nga Yesus ne, do hure do bhuke pa dhara Buku Lidara-Likewahhu Deo jhara lua No. **17** Ne ddau-ddau do era le pa dhara awe pedoe Lazarus ne ri Yesus ngati dhara ro'a ne, jhe pemure ngati made ne, do pee ke nga pepeke ne jhara lai do naanne. **18** Rido mina harre ke ta kako ke neddau lowe he langa Yesus, rowi do rangngi ke ri ro ta do No ke nedo tao lua madalae do naanne. **19** Moko ta lii ke ne do Farisi he, heddau pa heddau, "Nara dho ke di ta tao lai ne nga-nga ri! Heleo miha we, hari hewue rai wawa hhai ke la pedute No!" **20** Pa telora ddau-ddau do kako la Yerusalem he tu ta la wie hu nga mejura pa lodho nga'a kewahhu do naanne, do era lema do parri ddau do Yunani. **21** Ta dakka ke ro la nga Filipus, jhe lii ro, "Tuahhu, kita nara he, jhi ddhei ta peabu ko nga Yesus." (Filipus do ngati Betsaida pa Galilea.) **22** Moko ta kako ke Filipus la peke ne lai do naanne pa Andreas, jhe dhai ri ro hari do dhue la pedhae pa Yesus. **23** Ta lii ke Yesus pa ro, "Dhai ke ne awe pa Ana Ddau Raiwawa ta pekemode. **24** Do petarra-tarra ne lii Ya do nadhe: Ki do dho kojhe dae henamuhi gandum la ro'a worai jhe made, do ta pee ma no ya henamuhi.

Tapulara kinga made ne namuhi gandum do naanne jhe itu nara no ta bhabbha tade ae. **25** Ddau do ddhei nga muri mada no, ne muri mada no do naanne do ta ele ngati no. Tapulara ddau do padhu nga muri mada no pa danni raiwawa do nadhe, do piare-peloje ke ne muri mada no tu muri mada do petu nga do peloro ne. **26** Ddau do ddhei ta pemoke Ya do jhamma ke no ta pedute Ya; mita ie ne ddau do pemoke Ya ne, ta era hela'u-la'u nga Ya pa mii we Ya ne era. Ddau do pemoke Ya do ta takke pekerihe ri Ama Ya." **27** "Ne ade Ya, do dhari tarra ke ne hedui, ne nga ke ne do jhamma ta pale ri Ya pa dhara awe nadhe? We do jhamma Ya ta lii, pelude kowe Ya ngati awe do nadhe? Tapulara ne dakka Ya ma tu ta ma narro ma lake ne awe lua hedui-herui do nadhe ke. **28** Ama pekelode we ne ngara Au!" Moko ta rangnge ke ne lipedai ngati liru do pali mina hedhe, "Alle ke pepekelode, jhe do ta pekelode ri." **29** Ae ne ddau do era paanne do rangnge ne lipedai do naanne. Ta lii ke ro, "Lii kedarru dhoro do nanidhe!" Tapulara era lema do lii, "Adho dhoro! Naju Deo ne do pedai lii nga No!" **30** Moko ta lii ke Yesus pa ro, "Hakku perangnge ne lipedai do nadhe, adho ta tu Ya, tapulara tu mu. **31** Dhai ke ne awe ta wole ne raiwawa do nadhe; awe nadhe ke ne pejharre ne mone higa pa raiwawa do nadhe. **32** Tapulara ta dhe, ki nga alle ke pepekelode pa danni raiwawa, do ta happi ke ri Ya hari-hari ddau ma nga Ya." **33** Hakku lii No mina harre tu ta peteleo mina mii ne loro jhara lua made No. **34** Ta lii ke ne ddau lowe he pa No, "Pedutu nga Buku We jhi, ne Duae Mone ma'i-Mone golo ne do ta muri lohe la lodho do nami-mii ne. Mina mii ne nara Au ta lii, ta do Au ke ne Ana Ddau Raiwawa ne do jhamma ta pedhede pa danni raiwawa dhe? Nadu ke ne Ana Ddau Raiwawa ne?" **35** Ta bhale ke ri Yesus, "Wata ke pa dhara hemelila he we teleo ne, ne era pa telora mu. Hakku ri ro mina harre ke, kako we nga era ko ne taleo ne, mita do dho abo ri kerabba ne. Ddau do kako pa dhara kerabba, toi dho ri no ta ju la mii no. **36** Parahajha we mu pa teleo ae, nga era ko ne teleo ne pa telora mu, mita ie mu ta jadhi ana-ana teleo." Ta alla Yesus pelii mina harre, ta langnga ke No ngati anne, jhe wae dho ke No ta pengaddi-anni ri pa ro. **37** Maji lema ta do ae ke ne lua madalae do tao ri Yesus pa hedhapa ro, parahajha dho ro pa Yesus. **38** Moko ta tobo ke ne do pale ri

nabi Yesaya, "Muri, nadu ke we ne do ta parahajha nga lii pika jhi? Pa nadu ke ne pedhelo ne kuaha Muri?" **39** Taga ri do mina harre ke hakku do dho parahajha ro, rowi do alla ke pepa li lema Yesaya, "Ne lii Deo, **40** 'Do ta pebhadu ke ri ya ne namada ro, ta peketi-ketinga ke ri ya ne ade ro; mita ie ne namada ro ta do dho ngaddi ne nga-nga, ne penge ro nara dho ta tada nenga-nga. mita do dho bhale ri ro ma nga Ya. moko do ta peie ke ro ri Ya.' " **41** Hakku lii Yesus mina harre rowi do alle ke ri no pengadde ne lua ketoo nga kolodo Yesus, nga pedae ne jhara lua No. **42** Maji lema ta mina harre ae ma ddau, rihi-rihi ti telora mone pereda do Yahudi he do parhajha pa Yesus. Tapulara bhani dho ro ta peteleo-anni, rowi do meda'u ro nge ta do dho o'o ne do Farisi he ta maho ro la dhara ammu hebhajha. **43** Do rihi ddhei ro ta nara lipuji ngati ddau raiwawa, ngati lua takka pekerihi ro ri Deo. **44** Moko ta lii ke Yesus, "Ddau do parahajha pa Ya, adho ta parahajha pa Ya he we, tapulara parahajha pa No do pepue Ya ne. **45** Jhe nadu do ngadde Ya, do ngadde No le ma ke do pepue Ya ne. **46** Ne dakka ya ma danni raiwawa dhe do mii teleo, mita ie hari-hari ddau do parahajha pa Ya, bhole pee ri pa dhara kerabba. **47** Ddau do dhanno nga tenae ne lipedai Ya, jhe do dho pedute ri no -- adho Ya ne do ta wole no. Rowi ne dakka Ya adho ta ma wole raiwawa do nadhe, tapulara tu ta wie ne lua helama tona ie tu no. **48** Ddau do nyakke Ya nga do dho dhanno ne lipedai Ya, do era ma ne do pehappo hala no. Lipedai do pedhae ri Ya ne, ne do ta pehappo pa Lodho Pedakka Rahi Raiwawa. **49** Rowi ngaddi dho Ya ta pedai lii ngati lua ddhei Ya miha, Ama do pepue Ya ke ne, No ke ne do pere da pa Ya ne nga ne do jhamma ta pedae ri Ya. **50** Jhe do toi ri Ya, ne do pere da ri No ne do wie muri mada do petu nga do peloro ne. Moko ne do pedhae ri Ya ne, do hela'u ke nga do ajhe ri Ama pa Ya."

13:1 Ti helodho nga do dho dhai dae la lodho nga'a kewahhu Paskah ne, do toi ke ri Yesus ta do dhai ke ne awe ne, ta hane ne raiwawa do nadhe, tu ta bhale la nga Ama No. Do hajha-do ddhei No nga ddau-ddau do jadhi ta unu-oha No, jhe do pee No nga hajha nga ddhei nga ro tade la pedakka rahi. **2** Yesus nga ana hekola No he do era pa dhara ta nga'a pa awe

maddha. Ri wanga do alle ke pepemaho ne lua ddhei no pa dhara ade Yudas ana Simon Iskariot tu ta pewie Yesus. **3** Do toi ke ri Yesus ta do alle ke pejhole ri Ama, hari-hari higa nga kuaha pa No. Do toi lema ri No, ta do No do dakka ngati Deo, jhe do ta bhale la nga Deo ma. **4** Ri do mina harre ke, ta titu ke No, jhe boke ne juba No jhe akke ne kelebho No ri hadu. **5** Ta alla pemina harre ta ihe ke ri No hewue bita ri eiloko, jhe jhari ta lonye ri No ne rubhebho ana hekola No he, jhe heka ri No pekemangu ri hadu do akke pa kelebho No ne. **6** Ta dhai No la nga Petrus, ta lii ke Petrus pa No, "Muri, mina mii ne jadhi, ta Muri ri ne do ma lonye ne rubhebho ya?" **7** Ta bhale ke ri Yesus, "Pa dhara awe nadhe tada de dho au dae ne do tao ri Ya dhe, tapulara do ta toi ma ri au hine." **8** Ta lii ke Petrus, "Bhole Muri eeh. Bhole lonye tu-tu ri Muri ne rubhebho ya!" Tapulara ta lii ke Yesus, "Ki dho lonye ke ri Ya ne rubhebho au, moko au bhule dho ke nga lua pedu nga Ya." **9** Ta lii Simon Petrus, "Ki do mina harre ma Muri, bhole ta rubhebho dhe we, tapulara ruai nga kattu ya lema!" **10** "Ddau do alle ke pejhiu-ei, do mmau ke hari heddau," ane Yesus pa Petrus, "Tenge dho ke no ta pemoo ri, titu wata rubhebho ne ke. Mu hedhe do mmau ke tapulara adho hari-hari." **11** (Do toi ke ri Yesus ta nadu ne do ta pewie No ne. Ri domina harre ke hakku lii No, "Do mmau ke mu, tapulara adho hari-hari.") **12** Ta alla pelonye ne rubhebho ro hari-hari ri Yesus, ta pake wari ke ri No ne juba No ne, jhe mejaddhi ri. Moko ta lii ke No pa ro, "Tada ke mu ne nga ne itu ta alle petao ri Ya ne penaja nga mu? **13** Pedoe Ya ri mu ta Guru nga Muri. Jhe do petu ta do mina harre. **14** Kinga Ya do mii Guru nga Muri unu mu, alla ke pelonye ne rubhebho mu, do jhamma ke mu ta lonye ne rubhebho mu, heddau ri heddau. **15** Do wie ke ri Ya ne telia do woie pa mu, mita ie ke ri mu ta tao ne nga ne do alle petao ri Ya pa mu. **16** Do petu-petarra ne lii Ya do nadhe: He ddau naannu rihi dho no ngati muri no, jhe heddau ddau-depu, rihi dho ngati do pepue no ne. **17** Ki do toi ke ri mu hari-hari ne na hedhe, mangngi nga mengallu dhara ke tu mu ki nga tao ri mu. **18** Ne nga ne do pale ri Ya do nadhe, adho jhara lua mu hari-hari. Do toi ke ri Ya, nadu-nadu ne do alla pepidhi ri Ya. Tapulara ne nga ne do hure do bhuke pa dhara Buku Lidara-Likewahhu Deo, do jhamma ke ta jadhi, 'Ddau do

nga'a hela'u nga ne, do ta pelawa nga Ya.' **19** Ne pedhae ri Ya ne lai napoanne pa mu pa dhara awe nadhe, nga do dho jadhi dae, mita kinga dhai ke ta jadhi hine ne lai do naanne, ta parahajha ke mu, ta do Ya ke ne do pale ta YA DO ERA. **20** Tarra-tarra do petu ne lii Ya do nadhe: Nadu ne do hamme ne ddau do pepue riya ne, napoanne nnau mii hamme Ya ke. Jhe nadu do hamme Ya, napoanne nnau mii hamme No ke do pepue Ya ne." **21** Ta alla Yesus pelii mina harre, dhai hedui ke ne ade No. Moko ta lii ke No, "Do petu tarra ne lii Ya do nadhe, Heddau ti telora mu do ta pewie Ya." **22** Ta peketarri ke ne ana hekola No he, heddau nga heddau nga dhai madalae, rowi toi dho ri ro, ta nadu ke ne do naanne. **23** Ne ana hekola do rihi ddhei ne Yesus do mejaddhi pa hebhakka keraha Yesus. **24** Ta wiu-ai ke Simon Petrus pa no, mita ie no ta kebhali pa Yesus, ta nadu ke ke do ane Yesus ne. **25** Moko ne ana hekola do naanne ta peumu-anni ke nga Yesus, jhe kebhali, "Na du ke no we Muri?" **26** Bhale ri Yesus, "Ddau do wie ri Ya ne roti do pehabbho la dhara mago ne, no ke do naanne." Moko ta aggo ke ri Yesus ne roti ne hekedalli, jhe pehabho la dhara mago ne, jhe jhole ne roti do naanne pa Yudas ana Simon Iskariot. **27** Ta alle dhangnge pehamme ne roti do naanne ri Yudas, ta maho dhangnge Wango nga henginga la dhara ade no. Moko ta lii ke Yesus pa no, "Henginga we au ne tao ne nga do ddhei ta tao ri au." **28** Bhule dho heddau ti telora ro do mejaddhi he do toi ta nga hakku lii Yesus mina harre pa Yudas. **29** Era ma do penge ta do pepue ta la walli ne nga-nga Yudas ri Yesus, tu lai tao do naanne, kiadho ta la wie doi hudi he pa do kehia nga gahara -- rowi Yudas do mone parru doi ka ro. **30** Ta alle pehamme ri Yudas ne roti do naane, ta mahhu-anni dhangnge ke no la tele. Awe naanne do maddha ke. **31** Ta ludu Yudas, ta lii ke Yesus, "Pa dhara awe nadhe ke, do ta pekelode ke Ana Ddau Raiwawa, jhe Deo do ta pekelode ke pelake jhara No. **32** Ki pekelode ke Deo pelake jhara No, No lema do ta pekelode ke ri Deo, pelake jhara No. No lema do ta pekelode ke ri Deo pelake jhara ngi'u No miha. Rihi ri ti naanne do ta pekelode ke No nga henginga. **33** Wo ana-ana Ya, adho ke Ya do ta tui ri ne era nga mu. Do ta kale ke Ya ri mu, tapulara mii do alla ke Ya pelii pa mu, la era kako Ya dhe, nara dho mu ta dhai la ni. **34** Ta wie ke ri Ya ne lipereda do

wowiu pa mu: Pehajha-peddhei we mu heddau nga heddau. Hela'u le mii Ya ne ddhei nga mu, mina harre le ke mu ne jhamma ta pehajha-peddhei heddau nga heddau. **35** Kinga pehajha-peddhei ke mu heddau nga heddau, do ta toi ke ri hari-hari ddau ta mu ke ne ana hekola-ana hekola Ya." **36** Ta kebhali ke Petrus, "Muri, do ddhei ta la mii ke Muri?" Ta bhale ke ri Yesus, "La mii ne era kako Ya, nara dho ri au ta pedute pa dhara awe nadhe. Do medae ma ta pedute Ya ri au hine." **37** "Muri, ta nga hakku do dho nara ri ya ta pedute pa dhara awe nadhe?" ne kebhale ri Petrus, "Do ddhei ya ta made tu Muri!" **38** Ta bhele ke ri Yesus, "Tarra ke au do ddhei ta made tu Ya? Mita toi ri au, nga do dho tutu-oo dae manu nabbho, tallu wari ke au ne alle pepehile ya, ta do dho tade ya ri Au!"

14:1 "Bhole hedui we ne ade mu ma," ane Yesus langngu ro. "Parahajha we mu pa Deo, jhe parahajha lema we pa Ya. **2** Pa ammu Ama Ya, do dhai ae ne era. Ne kako Ya la ni, tu ta la pemoko era tu mu. Ki do adho ke do mina harre, lii dho Ya pa mu. **3** Kinga moko ri Ya ne era pa ni, do ta dakka bhale wari Ya ta ma aggu mu, mita pa mii we Ya ne era, pa anne lema ke mu ne era. **4** La era do ta kako Ya dhe, do toi ke ri mu ma ne rujhara ne." **5** Moko ta lii ke Tomas pa Yesus, "Muri toi dho ri ta la mii Muri ne kako, mi na mii ne toi ri jhi ne rujhara ne?" **6** Bhale ri Yesus, "Ya ke ne rujhara ne, tu ta tade Ama nga ta nara ne muri mada ne. Bhule dho heddau he do nara ta dhai la nga Ama, ki do adho ke do lake jhara Ya. **7** Ki do tade ke Ya ri mu, do bhara tatu lema ke do tade ke Ama ri mu. Pa awe nadhe do tade ke No ri mu, nga do ngadde ke No ri mu." **8** Moko ta lii ke Filipus pa Yesus, "Muri, pejhujhe ko we Ama pa jhi, mita na'a pa dhara ade jhi." **9** Tapulara ta bhale ke ri Yesus, "Mina harre ke Ya ne worawwu tui nga mu he la'u-la'u, tade de dho ke Ya ri au, Filipus? Ddau do ngadde Ya, do ngadde Ama le ke. Mina mii ne nara au ta lii, 'Pejhujhe ko we Ama pa jhi?' **10** Filipus! Ta do dho parahajha dae ke au, ta do Ya nga Ama do jadhi ta hahhi we, jhe Ama do hahhi we nga Ya? Ne nga ne do pale ri Ya pa mu, adho ta pale ri Ya he we miha. Ama do pee ta jadhi hahhi nga Ya, No ke ne do jhagga hari-hari ne na harre. **11** Parahajha we pa Ya, ta do Ya dhe do jadhi hahhi we nga Ama, jhe Ama do jadhi hahhi

we nga Ya. Ki do adho, parahajha we taga ne nga we ne do alla petao ri Ya he. **12** Do petu-petarra ne lii Ya do nadhe: Ddau do parahajha nga Ya, do medae ta tao ne nga we ne do tao ri Ya -- rihi ri ti naanne -- do medae ri ko no ta tao do rihi ae ri ngati do na harre -- rowi do ta la nga Ama ke Ya. **13** Jhe ne nga we, ne do ame ri mu pa Ama pa dhara ngara Ya, napoanne do ta tao ri Ya tu mu, mita pekelode ke Ama pelake jhara Ana. **14** Ne nga ne do ame ri mu pa dhara ngara Ya do ta petobe ri Ya." **15** "Ki do hajha do ddhei mu nga Ya, do ta pedute ke ri u ne lipereda Ya he. **16** Do ta amu ri ya pa Ama, jhe do ta wie ri No pa mu ne Mone rabha-mone dharru do wala ne, do ta pee hela'u-la'u nga mu, lohe la lodho do nami-mii ne. **17** Henga Deo ke ne do naanne, do medae ta peteleo ne lua mola-mira Deo ne. Na ra dho raiwawa dhe ta hamme No, rowi adho do ngadde kiadho do tade No. Tapulara do tade ke No ri mu, rowi do pee hela'u-la'u nga mu, jhe do jadhi ta hahhi nga mu. **18** Hani dho mu penalalu ri Ya. Do ta dakka ma Ya bhale wari ma nga mu. **19** Nee hekedhiki he ke, do medae ke Ya ta dho ngadde ri, ri raiwawa dhe. Tapulara ri mu do ngadde ma Ya. Jhe ri do muri Ya, moko mu lema do ta muri. **20** Ki nga dhai ke ne lodho do naanne, do ta toi ke ri mu ta do Ya dhe do hahhi we nga Ama, mu do hahhi we nga Ya, jhe Ya do jadhi hahhi we nga mu. **21** Ddau do hamme ne lipereda Ya he jhe do jhagge ri no, no ke ne do hajha do ddhei nga Ya. Ama Ya do hajha do ddhei nga ddau do hajha do ddhei nga Ya. Ya lema do la hajha ta ddhei nga ddau do naanne, jhe do ta pengaddi-anni Ya pa no." **22** Ta kebhal ke Yudas (adha Yudas Iskariot) pa Yesus, "Muri, ta nga Muri hakku ddhei ta pengaddi-anni pa jhi, jhe adho pa raiwawa dhe?" **23** Ta bhale ke ri Yesus, "Ddau do ddhei nga Ya, do ta pedute ne liajha Ya. Ama Ya do ta hajha ta ddhei nga no. Ama Ya do mai ma nga no, jhe pee hela'u-la'u nga no. **24** Ddau do adho do hajha do ddhei nga Ya, adho do pedute ne liajha Ya. Ne liajha Ya do dhanno ri mu he, adho ngati Ya, tapulara ngati Ama do pepue Ya ne. **25** Hari-hari ne napoharre ne pale ri Ya pa mu, nga era ko Ya hela'u-la'u nga mu. **26** Tapulara Henga Deo, Mone rabha-Mone dharru mu ne do ta pepue ri Ama pa dhara ngara Ya. No ke ne do ta ma ajha hari-hari ne harre pa mu nga do ta pehewina mu mita henge ri mu hari-hari ne do alla pepika ri Ya he pa mu. **27** Lua

helama tona ie ne do hane ri Ya tu mu. Lua helama tona ie Ya miha ne do hane ri Ya tu mu. Ne do wie ri Ya ne adho do mii do wie ri raiwawa dhe pa mu. Bhole hedui. **28** Do rangnge ke ri mu ne lii Ya, 'Do ta kako Ya, tapulara do do ta dakka bhale wari ma Ya ma nga mu.' Ki do hajha do ddhei mu nga Ya, do ta mengallu dhara ke mu kinga kako Ya la nga Ama, rowi Ama do rihi ngati Ya. **29** Nga do dho jadhi dae ne na harre hari-hari, do lore ke ri Ya pepeke pa mu ne na po harre, mijhi ki nga ddhai ta jadhi hine do ta parahajha ke mu. **30** Adho ke do ta ae ri Ya ne pedai lii nga muri, do dhai ke ne awe mone pereda raiwawa do na dhe. Tapulara bhule dho no nga higa pa ngi'u Ya. **31** Maji le ta mina harre, hari-hari do jhamma ta jadhi, mita ie ta toi ri raiwawa dhe, ta Ya do ddhei nga Ama, jhe do pedute hari-hari ne do pereda ri Ama pa Ya. Nah, mai we di ma pekaddhi ngati dhe."

15:1 Ta lii ke Yesus ri, "Ya ke ne kepue ago do petu ne, jhe Ama Ya ke ne Mone Dhoka ne. **2** Nami we ne kalai kejanga do Ya he do dho bhule nga wue do ta atta ri No, jhe nami ne kelai-kejanga do nga wue do ta hao pehudi ne rrau ne, jhe pemoo mita ae ne wue ne. **3** Do mmau ke mu ri ajha Ya do alla pewie pa mu he. **4** Halla-anni we mu ta jadhi hahhi nga Ya, jhe Ya lema do ta halla-anni ta jadhi hahhi nga mu. Kinga kejanga ne we miha, nara dho no ta wue miha-unu, titu wata ki do pee no nga halla-anni pa kepue ne. Mina harre lema mu, wata ke mu ne nara ta wue ki do pee mu ta jadhi hahhi nga Ya. **5** Ya ke ne kepue ago ne, jhe mu ke kelai-kejanga no. Ddau do pee ta jadhi hahhi nga Ya, jhe Ya nga no, do ta wue do ae; rowi ki do adho ke do hela'u-la'u nga Ya, nara dho mu ta tao ne nga-nga. **6** Ddau do dho halla-anni ta jadhi hahhi nga Ya, do ta hore ke no mii kelai-kejanga do dho bhule nga wue he, jhe jadhi ta made. Kelai-kejanga do mina harre, do ta pekupu ke jhe nabha la dhara rao ai, jhe tunu pekappu ladu-ladu. **7** Jhe ki do halla-anni mu ta jadhi hahhi nga Ya, jhe ne lijha Ya do halle-anni pa dhara ade mu, ami we mu pa Ama, ne nga we ne do ddhei mu, ne liami mu ne do ta petobe. **8** Jhe kinga wue ke mu do ae, Ama Ya do ta pekelode ke, jhe ri do mina harre ke do tarra-tarra ke mu do jadhi ta ana hekola Ya. **9** Mii Ama ne hajha nga ddhei nga Ya,

mina harre le ma ke Ya ne hajha nga ddhei nga mu. Ri do mina harre ke do jhamma ke mu ta muri mada mii ddau do hajha do dhhei Ya. **10** Ki do pedute ke ri mu ne lipereda Ya he do halla-anni ke mu pa dhara lua ddhei Ya, hela'u mii Ya le ne halla-anni pa lua ddhei Ama, rowi do pedutu ri Ya ne lipereda Ama he. **11** Hari-hari ne do nahedhe, ne peke ri Ya pa mu, mita ie ne lua mengallu nge nga kehaka dhara mu jadhi ta kemolo. **12** Nadhe ke ne lipereda Ya: Pehajha-peddhei we mu heddau nga heddau, hela'u le mii Ya le ne ddhei nga mu. **13** Ddau do rihi ddhei nga ihi-anga ihi-anga no, do ta jhole ke ri no ne muri mada no tu ro. **14** Mu ke hedhe ne ihi-anga ihi-anga Ya, kinga jhagge ri mu ne nga ne do lii Ya pa mu. **15** Pedoa dho ke mu ri Ya ta naannu ri, rowi heddau naannu adho do toi ri no ne nga ne do pa dhara nga jhagge ri muri no. Mu do pedoa ta ihi-anga ke ri Ya rowi hari-hari ne do dhanno ri Ya ngati Ama, alla ke pepika ri Ya pa mu. **16** Adho mu ne do pidhe Ya. Ya ke ne do pidhi mu nga do pepu mu tu ta wue pe ae -- wue-wue do dho nara ta apa wari ri. Moko do ta wie ri Ama pa mu ne nga we ne do ame ri mu pa No pa dhara ngara Ya. **17** Nadhe ke ne lipereda Ya pa mu: Pehajha-peddei we mu heddau nga heddau." **18** "Kinga dhai ke raiwawa dhe ta bubu dhara nga mu, henge we ri mu, ta do alla ke no pebubu dhara uru jhara nga Ya. **19** Kita mu hedhe do unu ri raiwawa dhe, do ta hajha ta ddei no nga mu rowi do unu do oha ri no. Tapulara do alla ke mu pepidhi ri Ya ngati raiwawa do nadhe, hakku, hakku adho ke mu do unu do oha ri no ri. Napoanne ke ne kepue lua paddhu raiwawa nga mu. **20** Henge we ne nga ne do alla pepeke ri Ya pa mu, 'Naannu nara dho ta rihi ngati muri no.' Ki do alle ke Ya pedede-pedhabe ri no, moko mu lema do ta dede ta dhaba ri no. Ki do pedute ri ro ne liajha Ya, do ta pedutu lema ke ri ro ne liajha mu. **21** Hari-hari do na hedhe do ta tao ri ro penaja nga mu, rowi mu ana hekola Ya rowi adho do tade ri ro, No ne do pepue Ya ne. **22** Kita do dho dakka he Ya, jhe do dho pepeke he ri Ya hari-hari ne na harre pa ro, moko bhule dho ro nga lubhu harro nga menyilu. Tapulara pa dhara awe nadhe, bhule dho ke ro nga era jhalli tu ta peludu-anni tu ta peludu-anni ri ti lubhu harro nga menyilu ro. **23** Ddau do paddhu nga Ya, do paddhu lema ke nga Ama Ya. **24** Kita do adho he do tao ri Ya ne lai-lai do dho ngaddi dae ta tao ri ddau do wala,

bhule dho ro nga lubhu harro nga menyilu. Tapulara do ngaddi ke ri ro pa dhara awe do nadhe hari-hari ne do tao ri Ya he, jhe bubu dhar ro penaja nga Ya mina harre lema penaja nga Ama. **25** Ta mina harre lema, do jhamma ke ta jadhi mina harre, mita tobo ne do hure do bhuke pa dhara Buku We ro do mina hedhe: 'Bubu dhara ro nga Ya, nga do dho toi ne hala.' **26** Do ta pepue ma ri ya ne Mone rabha-Mone dharru e tu mu ngati Ama. No ke Henga Deo do ta ma peteleo ne lua mola-mira jhara lua Deo. Kinga dakka No, do ta ma pepeke ne jhara lua Ya. **27** Jhe mu lema do jhamma ke ta pepeke ne jhara lua Ya, rowi mu ke ne do era hela'u-la'u nga Ya rai ti petari rai.

16:1 Hari-hari ne napoharre nee ke do peke ri Ya pa mu, mita do dho naja-anni ngati ya. **2** Do ta nuni ta pera'u mu ngati ammu-ammu hebhajha. Jhe do ta dhai ne awe, pa dhara penge ddau do pemade mu he, ta do ne lua pemade mu he do pedute nga lua ddhei Deo. **3** Hakku tao ro mina harre pa mu, rowi adho dae ro do tade Ama, mina harre lema Ya. **4** Tapulara pa dhara awe nadhe ta peke ke ri Ya pa mu, mita kinga dhai hine ta jadhi, ta henge ke ri mu, ta do alla ke Ya pepika pa mu." "Lai do nadhe adho dae do peke ri ya pa mu rai ti petari, ri do era ko Ya hela'u-la'u nga mu. **5** Tapulara pa awe nadhe do medae ke Ya ta kako la nga No do pepue Ya ne, jhe bhule dho mu heddau he do kebhal ta la mii Ya ne kako. **6** Pa dhara awe nadhe, ade mu ri ko ne do ta hedui, rowi peke ri Ya ne lai do naanne pa mu. **7** Tapulara ne do peke ri Ya pa mu dhe do petu: Do rihi woie tu mu, kinga kako Ya; rowi ki do dho kako Ya, ne Mone rabha-Mone dharru ne dakka dho ma nga mu. Tapulara kinga kako Ya, do ta pepue ke No ri Ya ta mai ma nga mu. **8** Kinga dakka ke No, do ta ma peteleo ke ri No pa raiwawa dhe, ne nga ne lua pedabbho do petu ne ngati lubhu harro nga menyilu, ngati ne nga ne do petu ne, nga ne nga ne lua wolo Deo ne. **9** Do ta peteleo ke ri No, ta do ki do dho parahajha ke pa Ya, napoanne ke ne lubhu harro nga menyilu ne; **10** ta do Ya ke ne do petu ne, rowi Ya do kako la nga Ama, jhe adho ke mu do ta ngadde Ya ri; **11** jhe do jhari ke Deo ta pekako ne lua wolo No, rowi ne mone pereda raiwawa dhe do nee ke do wole. **12** Ae ri ko ne do dhe ta pika ri Ya pa

mu, tapulara awe nadhe nara de dho ta hammi dae ri mu. **13** Tapulara kinga dakka ne Henga Deo ne, do ta peteleo ke ri No ne lua mola mira jhara lua Deo ne, do ta ma rabbha ma dharru ke mu ri No, mita toi nga kemolo ri mu ne lua mola mira ne. Adho ri No do ta pedae ne jhara lua ngi'u No miha, tapulara do ta ma pedhae ri No ne nga ne do alle pedhanno ri No, jhe do ta ma pepeke ri No pa mu ne nga ne do ta jadhi pa lodho do ta medae hine. **14** Ri No do ta pekelode Ya, rowi ne nga ne do ta ma pedhae ri No, do hamme ngati Ya ri No. **15** Hari-hari ne do era pa Ama, napoharre do u nu ri Ya. Ri do mina harre ke, hakku lii Ya pa mu, ne nga ne do pedhae ri No pa mu do hamme ngati Ya ri No." **16** "Nee hekedhiki he ke, do medae ke ta do dho ngadde Ya ri mu, jhe mina harre lema, nee heawe he ke ne ngadde Ya ri mu." **17** Ta jhari ke do parri ddau ngati ana hekola Yesus he ta pekerrai-kebhali heddau pa heddau, "Ne nga ke ne lua pedabbho No, hakku lii No mina hedhe pa di: 'Nee hekedhiki he ke, do medae ke ri mu ta do dho ngadde ri Ya, jhe minaharre lema nee heawe he ke, ne ngadde Ya ri mu?'" **18** Ta pee ke ro nga pekebhali, "Ne nga ke ne pedabbho No, 'ne hekedhiki he ke'? Tada dho di, ta jhara lua ne nga ke ne do pedae ri No dhe!" **19** Do toi ri Yesus ta do ddhei ta kebhali ro pa No. Hakku ta lii ke No, "Ngi ne ne do lii Ya pa mu, 'Nee hekedhiki he ke, do medae ke ta do dho ngadde Ya ri mu, jhe mina harre lema, nee heawe he ke ne ngadde Ya ri mu.' Adho naanne ke ne do pedae ri mu pa telora mu?" **20** Parahajha we mu, do ta tangi ke mu pekau-oo, tapulara raiwawa dhe do ta mari nga keehe. Do ta hedui nge danni ade mu, tapulara lua hedui-herui do napoanne do ta bhari-anni ta jadhi lua mengallu nga nge kehaka dhara. **21** Kinga heddau mobanni do ta keho-dhara, do ta hedui ko no utu jhara, rowi awe do ta hedui ko no. Tapulara ki nga metana ke ne ana no ne, do ta ballo dhangnge ke ri no ne lua hedui-herui no do naanne, rowi do mengallu dhara ke no, ri do alle ke ri no pepemetane heddau naiki ma dani raiwawa do nadhe. **22** Mina harre lema ke nga mu: Pa dhara awe nadhe hedui ko ke ne ade mu, tapulara do ta ma peabu ma Ya nga mu, moko ne ade mu do ta mengallu dhara ke; jhe bhule dho ke heddau he do nara ta la rabe ne lua mengallu nge nga kehaka dhara do napoanne ngati dhara ade mu. **23** Pa lodho do naanne ke, adho ke mu do ta kebhali ri pa

Ya. Parahajha we: Ne nga we ne do ame ri mu pa Ama pa dhara ngara Ya, napoane do ta wie ri Ama pa mu. **24** Lohe ma dhara awe do nadhe, ngaddi de dho mu ta ami ne nga-nga pa dhara ngara Ya. Ami we, moko do ta hamme ri mu, mita kemolo ne lua mengallu nge nga kehaka dhara mu." **25** "Hari ne na hedhe pika ri Ya pa mu nga pake lipehakku. Tapulara do ta dhai ne awe ne hine, adho ke do ta pake ri ne lipehakku, tapulara do ta peke mola-mola he ke ne jhara lua Ama. **26** Pa dhara awe do naanne do ta ami he ke mu pa Ama pa dhara ngara Ya; mita toi ri mu, adho ke Ya do ta ami ri pa Ama tu mu. **27** Rowi Ama miha do hajha do ddhei nga mu. Ne hajha nga ddhei No nga mu, rowi do hajha do ddhei mu nga Ya, jhe do parahajha mu ta do Ya dhe do dakka ngati Deo. **28** Do tarra ta Ya dhe do dakka ngati Ama jhe do nee ke Ya ma danni raiwawa dhe. Tapulara pa awe do nadhe, do ta hane ri Ya ne raiwawa dhe tu ta bhale la nga Ama." **29** Moko ta lii ke ne ana hekola Yesus he, "Pa awe nadhe, nee ke Muri do pedai mola-mola nga jhi, adho ke do peke lipehakku ri. **30** Jhe do toi ke ri jhi, ta do toi ke ri Muri hari-hari ne lai do napoharre. Tenge dho ke heddau he ta kebali nga-nga ri pa Muri. Ri do mina harre ke do parahajha ke jhi, ta Muri do dakka ngati Deo." **31** Ta bhale ke ri Yesus pa ro, "Hakku do parahajha ke mu hari-hari pa dhara awe nadhe? **32** Henge we! Do ta dhai ma ne awe ne hine, jhe do dhai ke, do ta menyabbha kebali-bali ke mu. Do ta bhale ke mu la ammu nga kemali mu heddau-heddau, jhe hane Ya miha-miha. Tapulara adho ma Ya do kiha miha, rowi do era ma Ama hela'u-la'u nga Ya. **33** Hari-hari ne peke ri Ya pa mu mita ie ke mu ta nara ne lua helama tona ie ne, rowi mu do jadhi hahhi ke nga Ya. Pa raiwawa dhe, do ta hedui-herui mu. Tapulara, perue we ne ade mu. Do alle ke pepejharre ri Ya ne raiwawa do nadhe."

17:1 Ta alla pemina harre, ta tengara ke Yesus la liru, jhe lii, "Ama, pa awe do nadhe, dhai ke ne awe ne. Pekelode we Ana Au, mita ie ri Ana ta pekelode Ama ri. **2** Do alle ke pejhole ri Ama pa Ana ne lua higa nga kuaha pa hari-hari ddau raiwawa, mita ie ri No ta wie ne muri mada do petu nga do pelo ro ne pa hari-hari ddau do alla pejhula ri Ama pa No. **3** Nadhe ke ne muri mada do petu nga do peloro ne; mita ie ddau ta tade

Ama, do titu wata No he ke ne petu ne, jhe tade Yesus Kristus do pepue ri Ama ne. **4** Alle ke ri Ya pepekelode Ama pa danni raiwawa dhe nga pemoke ne lua jhagga do wie ri Ama ne pa Ya. **5** Ama! Pekelode we Ya pa dhara awe nadhe, ri lua dhida nga kelodo do unu ri Ya hela'u-la'u nga Ama, uru jhara ngati do dho peera dae raiwawa dhe. **6** Alle ke ri Ya pa pepetade Ama pa ddau-ddau ngati raiwawa do nadhe, ddau do alla pewie ri Ama pa Ya. Ro, do unu ke ri Ama, jhe do alla ke ri Ama pejhula ro pa Ya. Do pedute ke ri ro ne lipedai Ama. **7** Pa dhara awe nadhe do toi ke ro ta do hari-hari ne do wie ri Ama pa Ya do dakka ngati Ama ma. **8** Alla ke ri pepedhai pa ro ne lepedai do wie ri Ama pa Ya; jhe do alla ke pehammi ri ro. Do toi ke ri ro ta do tarra-tarra Ya do dakka ngati Ama, jhe do parahajha ke ro ta do Ama ke ne do pepue Ya. **9** Hebhajha tu ro. Hebhajha dho Ya tu raiwawa, titu wata ke tu ddau-ddau do alla pewie ri Ama pa Ya, rowi ro do unu ri Ama. **10** Hari-hari do unu ri Ya, na poharre do unu ri Ama lema ke, jhe hari-hari do unu ri Ama, do unu ri Ya lema ke. Do pekelode ke Ya pa telora ro. **11** Pa dhara awe nadhe nee ke Ya ma nga Ama. Adho ke Ya do pee ri pa raiwawa dhe; tapulara ro do hee ko pa raiwawa dhe. Ama do mmau do megala! Keramme we ro ri lua higa nga kuaha ngara Ama, ri ngara do alle pewie ri Ama pa Ya ne -- mita ie ro ta jadhi hahhi, hela'u le mii Ama nga Ya do jadhi ta hahhi we. **12** Pa dhara awe hela'u-la'u ko Ya nga ro, alla ke ri Ya pekeramme ro ri higa nga kuaha ngara Ama -- ngara do wie ri Ama pa Ya. Alla ke ro pekeramme ri Ya, hakku bhule dho heddau heddau he ngati ro do ila, titu wata no we do jhamma ta ele ne, mita ri lai do naanne ke, ta tobo ke ne do hure do bhuke pa dhara Buku Lidara-Likewahhu Deo. **13** Pa dhara awe nadhe, nee ke Ya ma nga Ama. Ne pali ri Ya hari-hari ne na hedhe, rowi do nee ko Ya pa raiwawa dhe, mita toi ke ri ro nga kemolo ne lua mengallu nge nge ke haka dhara Ya. **14** Alla ke ri ya pepedhae ne lipedai Ama pa ro, jhe ne raiwawa dhe do bubu dhara nga ro, rowi do adho ke ro do unu ri raiwawa dhe, mii Ya lema adho do unu ri raiwawa dhe. **15** Ami dho ro ri Ya mita aggu ro ri Amu ngati raiwawa dhe tapulara ne ame ri Ya, mita ie ke ro ta jaga ri Ama ngati mone tao apa nga ke rewe ne. **16** Hela'u lema mii Ya do adho do unu ri raiwawa dhe, ro lema adho do unu ri raiwawa dhe. **17**

Pejadhi we ro ta do kemolo ta unu ri Ama we do narru pa lua mola-mira ne; lipedai Ama ke ne lua mola-mira ne. **18** Mii do alle ke Ya pepeue ri Ama ma raiwawa dhe, mina harre lema ke ro ne pepu ri Ya la raiwawa dhe. **19** Tu ro ke, ne jhole ri Ya ne ngi'u Ya, mita petala ta unu miha ri Ama, mita ro lema jadhi ta do petone ta unu miha rowi Ama do narru pa lua mola mira ne. **20** Adho ke ta tu ro we do na hedhe, ne hebhajha Ya. Hebhajha lema Ya tu ddau ddau do medae ta parahajha ri lipeliba ro do na hedhe. **21** Ne menangnge ri Ya, Ama, mii Ama do jadhi ta hahhi nga Ya, Ya do jadhi ta hahhi nga Ama. Jhe kinga ie mudhe he ro ta jadhi hahhi nga di, mita parahajha ddau raiwawa, ta do Ama ke ne do pepue Ya. **22** Alla ke pe wie ya pa ro ne lua dhida nga kelodo do wie ri Ama pa Ya ne, mita ie ro ta jadhi hahhi, hela'u mii di le do jadhi ta hahhi we; **23** Ya nga ro, jhe Ama nga Ya, mita tarra-tarra ro ta jadhi hahhi we. Moko do ta toi ke ri raiwawa dhe ta do Ama ke ne do pepue Ya, jhe Ama do hajha do ddhei nga ro, mii Ama do hajha do ddhei nga Ya. **24** Ama, ne ddhei Ya mita ie ke ro do wie ri Ama he pa Ya, ta era hela'u-la'u nga Ya pa mii we Ya ne era, mita ngadde ri ro ne lua dhida nga kelodo Ya do wie ri Ama ne pa Ya, rowi Ama ke do hajha do ddhei nga Ya rai nga do dho peera dae raiwawa dhe. **25** Ama do mola do mira! Tade dho Ama ri raiwawa dhe, tapulara Ama do tade ri Ya, jhe do toi ke ri ddau-ddau do na hedhe, ta do Ama ke do pepue Ya. **26** Alle ke ri Ya pepeteleo ne ngara Ama pa ro; jhe do ta tao loro ri Ya mina harre, mita ie ne lua ddhei Ama nga Ya ta halla-anni pa dhara ade ro, jhe jadhi ta heujhu headde nga ro."

18:1 Ta alla Yesus pehebhajha mina harre, ta kako ke No nga ana hekola he la hebhakka Loko Kidron. Pa ni do era hewue ne dhoka. Ta maho ke Yesus nga ana hekola No he la dhara dhoka do naanne. **2** Ne era do naanne do toi ke ri Yudas do mone tao apa ne; rowi do tima ke Yesus nga ana hekola No he la peteni la anne. **3** Moko ta kako ke Yudas la era do naanne nga aggu hekewolo horodhadhu Romawi nga do parri ddau mone jaga Ammu Deo, do pepu ri kattu-kattu mone tunu-menahu he nga ri do Farisi he. Dakka ro nga aggu rakka, latera nga obo. **4** Do toi ke ri Yesus hari-hari ne nga ne do ta jadhi pa ngi'u No. Hakku ri do mina harre ke, ta

pehedharra-anni ke No nga ddau-ddau do na harre jhe kebhali "Nadu ne do kale ri mu?" **5** Bhale ri ro, "Yesus do Nazaret ne." Ta lii ke Yesus, "Ya ke dhe No." Yudas do mone tao apa ne, do titu paanne nga ro. **6** Pa awe nga lii ne Yesus, "Ya ke dhe No", ta nuni-anni ke ro hari-hari jeh herabba la worai. **7** Ta kebhali ri ke Yesus pa ro, "Nadu ne do kale ri mu?" Bhale ri ro, "Yesus do Nazaret ne." **8** Ane Yesus pa ro, "Adjo do alla ke Ya pe lii ma pa mu, ta Ya ma ke No. Ki do Ya ma ke ne do kale ri mu, hani we ne ddau do na hedhe pe langnga ngati dhe." **9** (Ri lipali do naanne ke, ta tobo he ke ne lii Yesus do allepepale uru jhara ri No, "Ama, ngati ddau-ddau do wie ri Ama he pa Ya, bhule dho heddau he do ila.") **10** Simon Petrus do nga kadho hebhangngu kelewa, ta radde ke ri no, jhe pare pa heddau naannu kattu mone-ae ngati mone tunu-menahu, hakku happo ne wodilu hebhakka kedhanga ne ngati naannu do naanne. Ne ngara naannu do naanne Malkus. **11** Moko ta lii ke Yesus pa Petrus, "Hope kebhali ne kelewa au ne. Ne penge ri au, do medae ta do dho ngino ke ri Ya ne gela lua hedui herui do wie ri Ama dhe pa Ya?" **12** Ta kappe ke Yesus ri do horodhadhu Romawi he nga ri kattu horodhadhu ne, nga ri mone jaga-mone do Yahudi he, jhe ujhe ri ro. **13** Ta aggo ke ri ro uru jhara la hedhapa Hanas ama matu ri Kayafas. Kayafas kattu mone-ae ngati mone tunu-menahu pa dhara ttau do naanne, **14** jhe no ke ne do alla petakkali pa mone pereda do Yahudi he, ta do rihi ie ta made heddau ddau tu hari-hari ddau rai. **15** Do pedute ma Yesus ri Simon Petrus nga heddau ana hekola No do wala ri. Ne ana hekola do wala do naanne do tade ri kattu mone-ae mone tunu-menahu ne, hakku ta maho le ke no pedute Yesus la kebhalla ammu kattu mone-ae do naanne. **16** Bhale Petrus ta titu pa tele he ke, pa ubha toka ne. Ta dhai ne ana hekola do wala ne, ta la pedai lii ke nga banni jaga ubha toka ne, jhe la aggo ri no Petrus tu ta maho la dhara. **17** Ta lii ke ne banni jaga toka ne pa Petrus, "Wai, adho ke tau au lema dhe hala heddau ngati ana hekola ddau do na nidhe?" Bhale ri Petrus, "Adho." **18** Pa awe naanne do meringi-rai, hakku ne ddau jhagga he nga mone jaga he do alla ke petao rao-ai ta menyiru. Ta kako ke Petrus la titu hela'u tu ta la menyiru ai nga ro. **19** Moko ta kebhale ke pa Yesus ri Kattu Mone-ae mone tunu-menahu ne, jhara lua ana hekola No he, nga

jhara liajha No. **20** Ta bhale ke ri Yesus, "Do era loro-loro ma Ya ne pedaili nga do dho pewuni-wuni pa hedhapa ddau lowe. Do tima Ya ta wie liajha pa ammu-ammu hebhajha nga pa Ammu Deo, pa era do tima do Yahudi ta peowu-peteni. Ngaddi dho Ya ta pedai ne nga-nga nga pewuni-wuni. **21** Hakku ta nga Tuan ne ma pekebhali nga Ya? Kebhali we pa ro ma do alla pedhanno ne liajha Ya he. Do bhara tatu ta do toi ma ri ro ne nga ne do pali ri Ya he." **22** Ta dhai Yesus ta lii mina harre ta tabbhe ke Yesus ri heddau mone jaga jhe lii no, "Bhani tarra worawwu Au dhe ta lii mina harre penaja nga Kattu Mone-ae mone tunu-menahu." **23** Ta bhale ke ri Yesus, "Ki do hala ne lii Ya, peke we ri au pa dhe ne nga ne hala Ya! Tapulara ki do petu ne lipedai Ya, ta nga hakku tabbhe Ya ri au?" **24** Ta alla pemina harre, ta lii ke Hanas pa ddau he ta aggo Yesus nga ujhe-ai la nga Kattu Mone-ae mone tunu-menahu Kayafas. **25** Simon Petrus do pee ko ma nga menyiru-ai paanne. Ta lii ne ddau he pa no, "Adho au lema ke heddau ne ana hekola ddau do na nidhe?" Tapulara ta pehile ke ri Petrus jhe lii, "Adho." **26** Heddau ngati naannu kattu mone-ae mone tunu-menahu do pea'a-ari nga do happo wodilu ri Petrus ne, ta lii ke, "Adho do ngadde au ri ya, do hela'u-la'u nga No pa dhara dhoka ne ngine ne?" **27** Moko ta pehile ke Yesus ri Petrus, "Adho,' -- moko pa dhara awe do naanne dhangnge ta tutu-oo ke manu. **28** Rai jhammi-ae-ae ta aggo ke Yesus ri ro ti ammu Kayafas la ammu gubernur. Ne do Yahudi he miha, adho do maho la dhara rae gubernur, mita do dho lakka ri rue nga taru pedutu nga uku aigama ro, rowi do ddhei ro ta pedutu ne lua nga'a kewahhu Paskah ne. **29** Rowi do mina harre ta kako ke Pilatus la tele ne la nga ro jhe kebhali, "Ne nga ne lii kela mu penaja nga ddau do nadhe?" **30** Ta bhale ke ri ro, "Kita do dho bhule he No nga hala, aggo dho No ri jhi ma nga Ama Gubernur." **31** Ta lii ke Pilatus pa ro, "Aggo we No ri mu jhe la happo miha ne hala No pedutu nga wee mu ma miha!" Tapulara ta bhale ke ri do Yahudi he, "Ie dho jhi ta wolo ddau pemade." **32** (Nadhe mita tobo ke ne do pale ri Yesus ne jhara loro jharalua made No ne.) **33** Ta maho bhale ke Pilatus la dhara, jhe la pedoe Yesus, jhe kebhali pa No, "Au ke ne Duae do Yahudi ne?" **34** Bhale ri Yesus, "Ne likebhali do nadhe, do ngati au miha, we era ddau do wala ne ma peke pa au ne jhara

lua Ya dhe?" **35** Bhale ri Pilatus, "Ta do Yahudi ke ya? Ne do ma jhole Au pa ya, ddau-rai Au dhangnge ma miha nga kattu-kattu mone tunu-menahu he. Ne nga ke ne do alla petao ri Au?" **36** Ta lii ke Yesus, "Raipereda Ya adho ngati raiwawa do nadhe. Kita ne raipereda Ya ngati raiwawa do nadhe, moko ne ddau-ddau Ya do ta pelawa-pemuhu, mita do dho jhole Ya ma dhara wolaabba mone pereda do Yahudi. Tapulara do tarra ne raipereda Ya adho ngati raiwawa do nadhe!" **37** Moko ta kebhali ke Pilatus pa Yesus, "Ki do mina harre, Au dhe dua?" Bhale ri Yesus, "Au ma do pali ta Ya dhe, dua. Ne metana nga dakka Ya ma raiwawa dhe, tu hahhi lua pedabbho we, tu ta ma peteleo ne jhara lua mola-mira ne. Ddau do ngati lua mola mira ne do pedhanno nga Ya." **38** Ta kebhali ke Pilatus pa Yesus, "Ne nga ke ne lua mola-mira ne?" Moko ta mahhu-anni ri ke Pilatus la peabu nga do Yahudi he, jhe lii pa ro, "Ngadde dho ri ie ta hahhi hala he pa ddau do naanne. **39** Tapulara pedutu pa tima do ta golo ri ya heddu do rate pa Lodho Nga'a Kewahhu Paskah. Ddei ma ke mu ta gole ri ya ne dua do Yahudi ne tu mu?" **40** Ta bhale ke ri ro nga peka-ka, "Adho, bhole No, tapulara Barabas!" (Barabas dhe, heddu do mone raba onu-oha ddau).

19:1 Ta alla pemina harre ta maho ke Pilatus, jhe lii pa ddau he ta merahho Yesus ri gui. **2** Ta tao ke ri do horodhadhu he, hewue labba ngati kelai-kelai ajhu do dudu do kanna, jhe petaddho pa kattu Yesus. Ta alla pemina harre ta pepake ke ri ro pa Yesus hewue juba do dalu kelere mea, **3** jhe kako ro la mejura jhajhi wari pa Yesus, jhe lii ro, "Dhida nga medera atu au dua do Yahudi!" ta alla pemina harre ta tabbje jhamo-jhamo ke ri ro ne tanga-mada Yesus. **4** Ta moko le mina harre ta mahhu-anni ke Pilatus, jhe lii no pa ddau lowe he, "Heleo! Nee ke No do aggo ri Ya ma tele dhe, ma nga mu, mita ie ke ri mu ta toi, ta do dho ngadde ri Ya, ie ta hahhi he ne hala pa No." **5** Moko ta mahhu anni ke Yesus nga pake ne labba kelai ajhu dudu ne, do nga pake ne juba do dalu kelere mea ne. Ta lii ke Pilatus pa ro, "Heleo we ne ddau do na nidhe!" **6** Ta dhai ta ngadde Yesus ri kattu-kattu mone tunu-menahu nga mone jaga he, ta peka ke ro, "Keto peabbha-rappa No! Keto peabbha-rappa No!" Ta lii ke Pilatus pa

ro, "Aggo we No ri mu, jhe la ketoe we peabbha-rappa ri mu ma miha, ngadde dho ri ya, ie ta hahhi hala he pa No dhe." **7** Ta bhale ke ri do Yahudi he, "Pedutu nga uku jhi, do jhamma ke No dhe ta wole ta pemade rowi No dhe do laje ne ngi'u No ta Ana Deo." **8** Ta rangnge ri Pilatus ta do mina harre ne lii ro, ta ju ke no ne meda'u. **9** Moko ta maho wari ke no, jhe dhai ta alle Yesus pepemaho ri no, ta kebhali ri ke Pilatus pa Yesus, "Au dhe ngati mii?" Tapulara bhale dho ri Yesus. **10** Hakku ta lii ri ke Pilatus, "Wae dho Au ta pedai lii nga ya? Mita toi ri Au, ya dhe do nga higa ta gole Au, jhe mina harre lema do nga higa ta ketoe Au peabbha-rappa!" **11** Ta bhale ke ri Yesus, "Ki do adho do wie ri Deo ne higa do naanne pa au, bhule tu-tu dho au nga higa pa Ya. Rowi do miha harre ke, ne ddau do jhole Ya ma dhara wolaabba au dhe, do rihi ketuka ne lubhu haro nga menyilu no ngati au." **12** Ta dhai ta rangnge ri Pilatus ne lai do naanne, ta petadi ke no ta kale ne rujhara tu ta gole Yesus. Tapulara ta pee nga peka-ka ke ne do Yahudi he, "Kinga gole ke No ri Tuan, moko Tuan adho ke ihi-anga ngati Kehe ri! Ddau do laje ne ngi'u no ta duae, no ihi-muhu ihi-lawa ngati Kehe!" **13** Ta dhai ta rangnge ri Pilatus ne lipedai-lipedai do na harre, ta aggo ke Yesus ri no la tele, jhe mejadhi no pa kedera era happo hala do pehune ta Kebhalla Wowadu. (Pa dhara lii Ibrani do pale ta Gabata). **14** Awe do naanne umu ke ta wabba henguru dhue nattu lodho, ti helodho nga do dho dhai dae la Lodho Nga'a Kewahhu Paskah ne. Ta lii ke Pilatus pa ddau do na harre, "Oni ke ne duae unu mu ne!" **15** Ta peka ke ro, "Pemade No! Pemade No! Ketoe No peabbha-rappa!" Ta kebhali ke Pilatus, "Do jhamma ke ta ketoe peabbha-rappa ri ya ne duae unu mu ne?" Ta bhale ke ri kattu-kattu mone tunu-menahu he, "Titu wata Kehe we ne duae unu jhi!" **16** Moko ta jhole ke Yesus ri Pilatus pa ro tu ta la ketoe peabbha-rappa. Ta aggo ke ri ro, jhe langnga ro nga aggo No. **17** Moko ta mahu-anni ke Yesus nga hape miha ne ajhu ketoe No ne la era do pehune ta "Era Rui Kabbha Kattu". (Pa dhara lii Ibrani do pale ta Golgota.) **18** Pa ni ke No ne ketoe paabbha-rappa. Hela'u-la'u nga No do era lema do dhue ddau do ketoe peabbha-rappa; heddau pa hebhakka keriu, jhe heddau ri pa hebhakka kedhanga, jhe Yesus pa telora. **19** Pa ajhu ketoe Yesus ne, do lii Pilatus ta bhuke ne lipedai do nadhe: "Yesus ngati Nazaret Duae do

Yahudi". **20** Ae ne do Yahudi he, ne do ajhe ne lii do naanne, rowi ne era ketoe Yesus ne adho do jjhau ngati dhara rae. Ne lii do naanne do bhuke pa dhara lii Ibrani, lii Latin nga lii Yunani. **21** Ta lii ke ne kattu-kattu mone tunu-menahu he pa Pilatus, "Bhole bhuke ta 'Duae do Yahudi' do Yahudi, tapulara bhuke we ta, 'Ddau nadhe do pali wari-anni ta, Ya dhe Duae do Yahudi.'" **22** Tapulara ta bhale ke ri Pilatus, "Ne nga ne do alle pebhuke ri ya ne, pee ma ta mina harre." **23** Ta alle Yesus peketoe peabbha-rappa ri do horodhadhu he ta aggu ke ri ro ne bhara pake Yesus he. Ta pebhagi ke ri ro peappa tajji ne bhara do na harre, hetajji tu heddau ma. Ta aggo ke ri ro ne juba Yesus ne. Ne juba do naanne adho do jhao -- do ta menaanno he we mina harre jhe pake. **24** Ta pelii ke ne do horodhadhu he, "Bhole peatte ri di ne jhuba nadhe. Mai pa pehora ode we di, mita toi ta bunu pa nadu." Lai do naanne mita tobo ke ne do hore do bhuke pa dhara Buku Lidara-Likewahhu Deo, "Do ta pebhage-bhage ke ri ro ne bhara pake Ya, jhe hora ro ode tu juba Ya ne." Jhe do tarra ta do mina harre ke ne do tao ri do horodhadhu he. **25** Peumu nga ajhu ketoe Yesus ne, era do titu ina ri Yesus, tuahhu mobanni ina ri Yesus, Maria ihi-ammu ri Klopas, nga Maria Magdalena. **26** Ta ngadde ri Yesus ina No nga ana hekola do ddhei No ne, do titu paanne, ta lii pa ina No, "Ina, napoanne ke ne ana ri Ina." **27** Ta dhai ta lii ke Yesus pa ana hekola No ne, "Napoanne ke ne ina au." Jha ri ti awe naanne ta hamme ke ri ana hekola do naanne, ne ina ri Yesus ne ta pee pa ammu no. **28** Do toi ke ri Yesus ta do moko ke hari-hari, jhe mita tobo ke ne do hure do bhuke pa dhara Buku Lidara-Likewahhu Deo, ta lii ke No, "Ta hae koko ke Ya." **29** Pa anne do era hewue ne mago do tobo ri ei-ago do menyilu. Moko ta la pehabbho ke hekewore buro'o pa dhara ei-ago do naanne, jhe hahhe ri ro pa hu helaa kelaiwu, jhe jhole ri ro la kuri nyoro Yesus. **30** Ta hakko ke ri Yesus ne ei-ago do naanne, ta lii ke No, "Moko ke!" Moko ta pejhune ke ri No ne kattu No, ta happo le ke ne henga No. **31** Adho do ddhei ne mone pereda do Yahudi he, ta era ko ne ngi'u ddau do made pa kolo ajhu ketoe tade dhai la Lodho Pengaha-ih, rihi-rihi pa Lodho Penga-ih do mone-ae. Rowi ne lodho ketoe Yesus ne, pa lodho do ta hedhape ne Lodho Pengaha-ih ne; ta la ami ke ne do Yahudi he pa Pilatus, tu ta la pepada ne kae ddau-ddau do ketoe he, nga ta

pepuru ne ngi'u ro ngati ajhu ketoe he. **32** Moko ta kako ke ne do horodhadhu he, jhe la pepada uru jhara ne kae ti do dhue ddau do ketoe hela'u nga Yesus he. **33** Ta dhai ro la nga Yesus, ta ngadde ke Yesus ri ro do alla ke pemade. Hakku pepade dho ke ri ro ne kae No. **34** Tapulara ri heddau ngati horodhadhu do na harre ta tabbho ke ne hibi-bhoro Yesus ri kepoke, moko ta mili dhangnge ke ne ei-lanynyo-raa. **35** Ne ddau do ngadde miha ne lai do naanne, no ke ne do peke ne lai do naanne, mita ie ke mu ta parahajha. Jhe ne lipika no do naanne do petu. **36** Ne jadhi ne lai do naanne mita petobe ke ne nga ne do hure do bhuke pa dhara Buku Lidara-Likewahhu Deo, "Bhule dho ie ta hahhi he ne rui No do pepada." **37** Pa dhara Buku Lidara-Likewahhu Deo lema do hure do bhuke, "Do ta tengare No ri ro, No do alle petabbho ri ro he." **38** Ta alla pemina harre ta kako ke Yesus ngati Arimatea ta la ame pa Pilatus ta la aggo ne ngi'u Yesus ne. (Yusuf lema heddau ana hekola Yesus, tapulara adho do peteleo-anni pa do lowe, rowi do meda'u no penaja nga mone pereda do Yahudi he.) Ta wie lua ke ri Pilatus pa Yusuf, hakku ta kako ke no la aggo ne ngi'u Yesus ne. **39** Nikodemus, do uru he do ngaddi ta dakka la nga Yesus pa awe maddha, do kako lema hela'u-la'u nga Yusuf. Nikodemus do nga aggu hetagi nga wwau-mangngi do wala ri ko -- era ma tallu nguru kilo he ne ae. **40** Ta aggo ke ri ro hari do dhue ne ngi'u Yesus ne, jhe la wute ri bhalla do pudi-heweo hela'u-la'u nga wwau-mangngi, pedutu nga lua tima pa lua pedana do Yahudi. **41** Pa era ketoe Yesus ne, do era hewue ne dhoka. Pa dhara dhoka do naanne, do hewue raidare do wowiu ko do dho ngaddi dae ta pedane ri do made. **42** Ri do umu ne raidare do naanne, jhe hari lema do hedharra ke ta jhari ne awe Lodho Pengaha-ihhi, ta pedane ke Yesus ri ro pa ane.

20:1 Pa jhammi-ae lodho Migu ne, pa rai perammo he, ta kako ke Maria Magdalena la raidare ne. Ta ngadde ke ri no ne wowadu henabbhi ubha ro'a ne, era ke do alle ke periho ngati ubha ro'a ne. **2** Moko ta perai ke no la kale Simon Petrus nga ana hekola do ddhei Yesus ne, jhe pika no pa ro, "Alle ke Muri peaggo ngati ro'a ne, jhe toi dho ke ri ya ta nmai ke pa mii ri." **3** Moko Petrus nga ana hekola do wala ne, ta kako ke ro la ro'a ne. **4**

Do nga kako-perai ro hari do dhue ju la ro'a ne, tapulara do rihi rai ne ana hekola do heddau ne ngati Petrus, hakku do dhai uru jhara no la ro'a ne. **5** Ta pehodhe ke ri no la dhara ro'a ne, jhe ngaddi ri no ne bhalla he era ma pa anne, tapulara maho dho no la dhara ro'a ne. **6** Petrus do dhai leto, ta dhai no, ta maho dhangnge ke no la dhara ro'a ne. Ta ngaddi ke ri no era ma ne bhalla he do takka pa anne, **7** tapulara ne bhalla hidi kattu ne do lule pa era do wala. **8** Ta maho le ke ne ana hekola do heddau ne la dhara ro'a ne. Ta ngaddi ri no, ta parahajha he ke no. **9** (Lohe la dhara awe do naanne tada de dho ro ne nga, ne dohure do bhuke pa dhara Buku Lidara-Likewahhu Deo, ta do jhamma No ta kaddhi ngati made mada.) **10** Ta alla pemina harre, ta bhale he ke ne ana hekola Yesus he. **11** Ta titu ke Maria Magdalena pa ubha ro'a ne jhe tangi. Pa dhara nga tangi ne no, pehodho no la dhara ro'a ne, **12** moko ta ngaddi ke ri no do dhue ddau naju Deo do nga pake bhara do wopudi, do mejaddhi pa era pebba'e ngi'u Yesus ne, heddau pa bira kattu jhe heddau ri pa bira wui-jhalla. **13** Ta kebhali ke ne naju Deo he, "Ina, ta nga au hakku tangi?" Bhale ri Maria, "Alla ke Muri pe aggo ngati dhe, jhe toi dho ke ri ya ta mnai ke do takke pa mii ri." **14** Ta alla no pe lii mina harre, ta kebhahha ke no la kejhunga, jhe ngadde Yesus ri no do era do titu paanne. Tapulara tade dho ri no ta naanne ke Yesus. **15** Ta kebhali ke Yesus pa no, "Ina, ta nga ina hakku tangi? Nadu ne do kale ina?" Pa dhara peira Maria, ne ddau do naanne, mone dhoka ne, hakku ta kebhali ke no, "Ama, ki do mnai do alle pelare ri Ama ne ngi'u No ne, ruba we ne dhara Ama ko ta peke pa ya ta mnai pa mii ne takke ri Ama, mita nara ta la aggo No ri ya." **16** Ta lii ke Yesus pa no, "Maria!" Ta kebhahha ke Maria la nga Yesus, jhe lii no pa dhara lii Ibrani, "Rabuni!" (Pa dhara lii di "Guru".) **17** "Ta lii ke Yesus pa no, Bhole bhuje Ya, rowi do dho ha'e dae Ya la nga Ama. Tapulara kako we au la nga tuahhu Ya he jhe la pika we pa ro ta do Ya pa dhara awe nadhe do ta ha'e la nga Ama Ya do Ama ri mu lema, Deo Ya do Deo mu lema." **18** Moko ta kako ke Maria la pika pa ana hekola Yesus he, jhe la pika ta do ngadde ke Muri ri no, jhe do lii pa no ta la pika hari-hari ne na harre pa ro. **19** Pa dhara lodho Migu do naanne dhangnge, ta dhai ta maddha he, ta peteni ke ne ana hekola Yesus he pa hewue ammu do heloto hari-hari ne kelae he, rowi do meda'u ro ri

mone pereda do Yahudi he. Ta harra hewakka ke Yesus jhe la ti tu la telora, jhe lii, "Helama tona ie tu mu." **20** Ta alla pemina harre, ta pedhelo ke ri no pa ro ne wolaabba nga hibi-bho ro No. Pa dhara awe nga heleo Muri ri ro, dhai mengallu dhara ro. **21** Moko ta lii ri ke Yesus pa ro, "Helama tona ie tu mu. Mina mii ne pepue Ya ri Ama, mi na harre lema ke ne pepu mu ri Ya." **22** Moko ta peti'u ke ri No ne henga No pa ro jhe lii, "Hamme we ne Henga Deo. **23** Kinga pehuba ri mu ne lubhu harro nga menyilu heddau ddau, do ta pehuba lema ri Deo. Ki do dho pehuba ri mu ne lubhu harro nga menyilu heddau ddau, adho lema do pehuba ri Deo." **24** Tomas (do pedoe le ma ta do Kedue) heddau ti telora henguru do dhue ddau ana hekola Yesus he, adho do era hela'u nga do wala he, ta dhai Yesus ta pengaddi-anni pa ana hekola he. **25** Moko ta lii ke ne ana hekola do wala he pa Tomas, "Alle ke Muri pengadde ri jhi!" Tapulara ta bhale ke ri Tomas, "Ki do dho ngadde dae ri ya ne mela woruu pa wolaabba No jhe do dho takke dae ri kolo-ku'u ya pa mela-mela no'e ri woruu he, nga do dho takke dae ri ya ne ruai ya pa mela hibi-bhoro No ne, wae de dho ya ta parahajha." **26** Ta ludu hewue do Migu ta peteni ri ke ne ana hekola he pa era do naanne, jhe do era le ke Tomas. Hari-hari kelae do heloto. Tapulara ta dakka ke Yesus, jhe titu pa telora ro, jhe lii No, "Helama tona ie tu mu." **27** Ta alla pemina harre ta lii ke Yesus pa Tomas, "Heleo we ri au ne wolaabba Ya, takke we ri au ne kolo-ku'u au. Jhole ne ruai au, jhe takke we ri au pa hibi-bhoro Ya. Bhole kepapi ri, tapulara parahajha we!" **28** Ta lii ke Tomas pa Yesus, "Muri yae, Deo yae!" **29** Moko ta lii ke Yesus pa no, "Parahajha ke au, ri do ngadde ke Ya ri au too? Mangngi nga mengallu dhara ne ddau do parahajha maji lema ta do dho ngadde Ya!" **30** Ae ri ko ne lua-lua madalae do tao ri Yesus pa hedhapa ana hekola No he, tapulara adho do bhuki pa dhara buku do nadhe, **31** mita ie ke mu ta parahajha ta do Yesus ke ne Duae Mone golo ne, Ana Deo, jhe ri parahajha pa No ke, do ta nara ke mu ne lua muri mada ne.

21:1 Ta alla pemina harre ta pengaddi-anni ri ke Yesus pa ana hekola No he pa ngidi Eilobo Tieberias. Mina hedhe ke ne jadhi ne lai do naanne: **2** Pa dhara helodho, Simon Petrus, Tomas do pale ta do Kedue ne, Natanael

ngati Kana pa Galilea, ana-ana Zebedeus, nga do dhue ddau ana hekola Yesus ri do wala he do era do peteni. **3** Ta lii ke Petrus pa do wala he, "Ddhei ta la jhala nadu'u ko ya." "Pedutu lema jhi," ne ane ro do wala he pa Petrus. Moko ta kako ke ro, jhe la dhara hewue kowa. Tapulara herammi-rai ne nara dho ro ne nga-nga. **4** Ta umu le ta hhau lodho, ta era ke Yesus do titu pa ngidi eilobo ne, tapulara tade de dho ri ro ta do naanne ke Yesus. **5** Ta lii ke Yesus pa ro, "Woo ana-ana ya, era ke pa mu ne dahi nga loko?" Bhale ri ro, "Bhule dho." **6** Ta lii ke Yesus pa ro, "Ligo ko ri mu ne hala mu ne la hebhakka kedhanga kowa ne, do ta nara mu nadu'u." Moko ta ligo tarra ke ri ro, jhe dhai, nara dho ke ta nune ri ro ne jhala ro ne, rowi do lakka ke nadu'u do dhai ae. **7** Moko ta lii ke ne ana hekola do ddhei Yesus ne pa Petrus, "Muri ke dhe na nidhe bhoke!" Ta rangnge ri Simon Petrus ta nanidhe ke Muri, ta pake ke ri no ne bhajhu no (rowi do boke ri no ne bhajhu no), jhe riju no la dhara ei ne. **8** Ne ana hekola do wala he, ta pedutu le ke ju la kololede jhara kowa ne, jhe nga nune ne jhala do tobo ri nadu'u ne. Adho ro do rihi ne jjhau ngati kolole de, era ma ta hengahu mete he we. **9** Ta dhai ro ta puru ngati kowa ne, ta ngadde ke ri ro ne rao-ai, nga nadu'u do pebhaja pa dhida rao-ai ne nga parri bhue roti. **10** Ta lii ke Yesus pa ro, "Hakku ko ta la aggu parri ngi'u he ne nadu'u do itu ta nara he mu ngine ne." **11** Ta ha'e ke Simon Petrus la kowa ne, jhe la nune na jhala ne la kololede. Ne jhala ne do tobo ke ri nadu'u do mone-ae-ae, hengahu lammi nguru tallu ngi'u ne ae hari-hari. Maji lema ta mina harre ne worawwu-ae, bhule le dho ta era do hio ne jhala ne. **12** Ta lii ke Yesus pa ro, "Mai we ma nga'a." Bhule dho he ddau he ngati ana hekola he do bhani ta kebhali, "Nadu ke Ama?" Rowi do toi ke ri ro, ta Muri ke naanne. **13** Ta dhai ta pehedharra-anni ke Yesus nga ro jhe aggu ne roti he, jhe wie pa ro. Mina harre lema ne tao ri No pa nadu'u he. **14** Nadhe ke ne awe do ketallu wari ne Yesus ne pengaddi-anni pa ana hekola No he, ta alla No pekaddhi bhale wari ngati dhara made mada ne. **15** Ta alla ro penga'a he, ta lii ke Yesus pa Simon Petrus, "Simon ana Yona, do rihi ke ne lua ddhei au penaja nga Ya, ngati lua hajha nga ddhei au penaja nga ro do na hedhe we adho?" Ta bhale ke ri Petrus, "Do petu, Muri, do toi ma ri Muri ta do ya dhe do ddhei ma nga Muri." Ta lii ke Yesus pa no,

"Piara-peluja we ne naki'i-naki'i Ya he." **16** Tu do kedhue wari ne ta lii ri ke Yesus pa no, "Simon ana Yona, ddhei ma ke au nga Ya?" Bhale ri Petrus, "Do petu, Muri. Do toi ma ri Muri ta do ddhei ya nga Muri." Ta lii ke Yesus pa no, "Piara-peluja we ne ki'i-ki'i Ya he." **17** Tu do ketallu wari ne ta kebhalu ri ke Yesus pa no, "Simon ana Yona, ddhei au nga Ya?" Ta hedui ke ne ade Petrus rowi jhajhi ke ta tallu wari Yesus ne kebhalu pa no. Moko ta bhale ke ri Petrus, "Muri, do toi ma ri Muri hari-hari. Do toi ma ri Muri, ta do ddhei ya nga Muri!" Moko ta lii ke Yesus pa no, "Piara peluja we ne ki'i-ki'i Ya he. **18** Tarra-tarra ne lii Ya pa au. Pa awe nga ngarru ko au, au miha ne do wake ne kelebho au, jhe kako la mii we ne ddhei au. Tapulara kinga dhai au ta weka, do ta jho le ri au ne rukemakku au pa ddau do wala, jhe ujhe au, jhe aggo au ri ro la mii we ne ddhei ro ta kako." **19** (Ri lipedai Yesus do naanne, ta peteleo ke ta mina mii Petrus ne made tu ta pekelode Deo). Ta alla pemina harre, ta lii ke Yesus pa Petrus, "Pedute we Ya!" **20** Ta dhai ta kebhibha ke Petrus, ta ngadde ke ri no pa kejhunga no, ne ana hekola do ddhei Yesus ne. (No ke ne do mejaddhi peumu nga Yesus pa awe nga'a he, jhe do kebhalu pa Yesus, "Muri, nadu ke ne do ta pewie Muri ne?") **21** Ta ngadde ne ana hekola do naanne, ta kebhalu ke Petrus pa Yesus, "Muri, mina-mii ke nga ddau do nadhe?" **22** Ta bhale ke ri Yesus, "Kinga ta ddhei he Ya, ta pee ko ma no nga muri mada tade la awe dakika Ya, napoanne adho lua-lai au. Tapulara au, pedute we Ya!" **23** Moko ta bhabha ke ne lii pa telora ana hekola Yesus he, ta do ne ana hekola do naanne adho ke do ta made ri. Jhe ne pa petu ne, ne lii Yesus do naanne adho ta do made ne ana hekola do naanne, tapulara; "Kinga ta ddhei he Ya ta pee ko ma no nga muri mada tade dhai la awe dakika Ya, napoanne adho lua-lai au." **24** Ana hekola do nadha ke ne do wie ne lipeliba jhara lai do na harre. No dhangnge lema ke ne do bhuke ne napoharre hari-hari. Jhe do toi ri di ta do ne nga ne do pale ri no do petu-petarra. **25** Dhai ae ko ne lai-lai do tao ri Yesus. Ki ta bhuke he hari-hari ne naharre ngati hahhi la hahhi, pa penge ya he, bhule dho era pa hari hewue raiwawa dhe do nara ta takka hari-hari ne buku do ne na harre.